

ARCHEOLOGIENOTA

LEUVEN – J.P. MINCKELERSSTRAAT

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT, K. BOUCKAERT,
E. KEERSMAEKERS & A. DOUCET

DECEMBER 2018

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Leuven – J.P. Minckelersstraat

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Evelien Audenaert,
Kevin Bouckaert, Emma Keersmaekers & Alexander Doucet

Opdrachtgever

LGV bvba
Tildonksesteenweg 62
3020 Herent

Projectnummer

2018K166

Plaats en datum

Kortenaken, december 2018

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2018K166
ISSN 2034-5615

© 2018 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>7</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>8</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>9</i>
3	Bureauonderzoek.....	11
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>11</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data</i>	<i>19</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen</i>	<i>25</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>40</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	41
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>41</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>41</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>42</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen</i>	<i>44</i>
5	Bibliografie	45
6	Figurenlijst	47
7	Plannenlijst	48

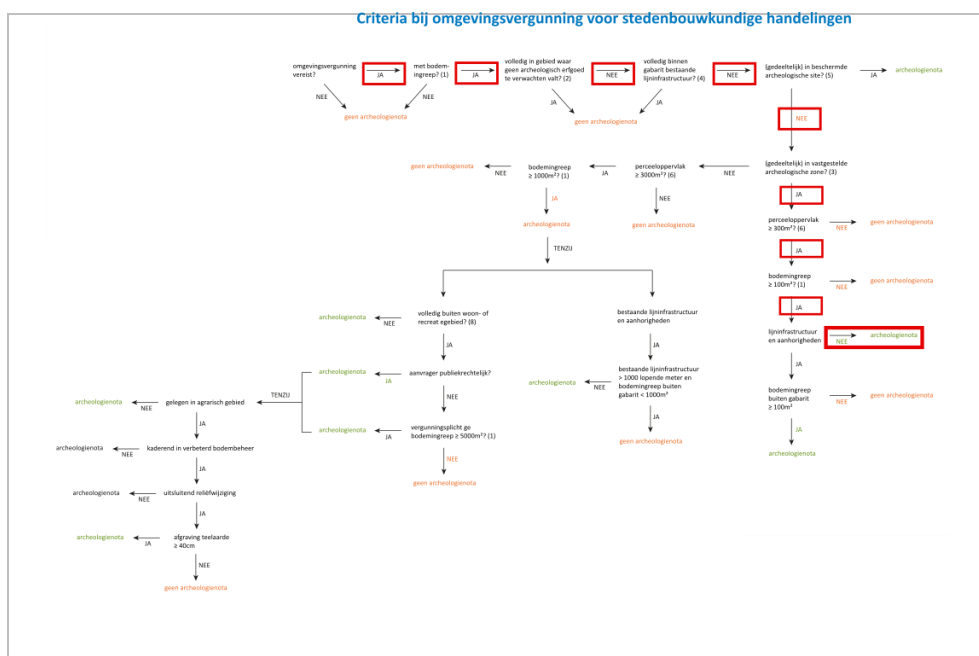
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

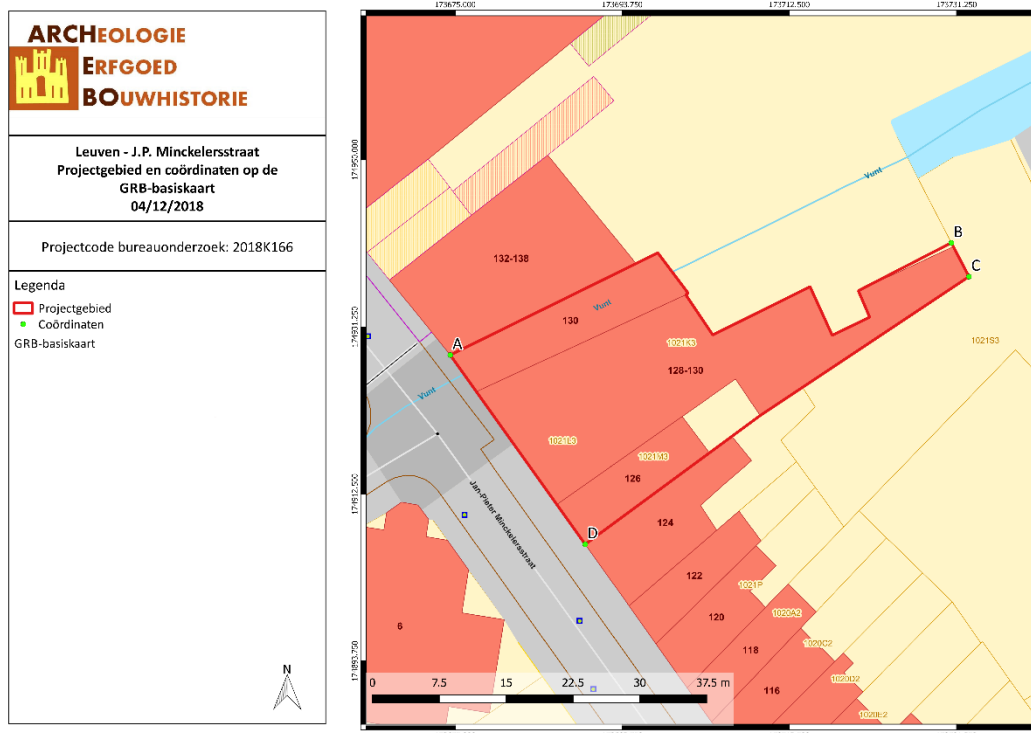
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van LGV bvba een archeologienota opgemaakt voor het terrein aan de J.P. Minckelersstraat 126-128-130 in Leuven, een stad en gemeente gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Op het projectgebied zal door de opdrachtgever de huidige bebouwing gesloopt worden. Vervolgens zal een nieuw gebouw opgetrokken worden. Ten noorden van het gebouw wordt een wandelpad voorzien en zal de waterloop Vunt weer opengelegd worden. Ten noordoosten van de nieuwbouw zullen een terras, een tuin en een fietsenstalling komen. De totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 786,36 m².

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in december 2018 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever, LGV bvba, was dhr. Boudewijn Debonnet. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken

geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

Administratieve fiche			
Naam site:	Leuven – J.P. Minckelersstraat		
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem		
Ligging:	Vlaams-Brabant, Leuven, Jan Pieter Minckelersstraat 126-128-130		
Kadaster:	Leuven, afdeling 1, sectie A, perceelnummers 1021K3, 1021L3, 1021M3 en 1021T3 (deel)		
Coördinaten:	A	X	173674.447
		Y	174928.099
	B	X	173730.667
		Y	174940.684
	C	X	173732.648
		Y	174936.901
	D	X	173689.584
		Y	174906.857
Opdrachtgever:	LGV bvba Tildonksesteenweg 62 3020 Herent		
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaak		
Projectcode bureauonderzoek:	2018K166		
Projectleiding:	Jan Claesen		
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014		
Bewaarplaats archief:	LGV bvba		
Grootte projectgebied:	Ca. 786,36 m ²		
Uitvoeringsperiode:	December 2018		
Reden van de ingreep	Slopen huidige bebouwing + plaatsen van en nieuwbouw met kelderverdieping		
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.		
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, slopen, Leuven, archeologische zone		

De onderstaande GRB-kadasterkaart, de Orthofoto en het Gewestplan tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

LEMI/18/12/04/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018)

LEMI/18/12/04/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien de bestaande bebouwing in eerste instantie gesloopt moet worden vooraleer archeologisch onderzoek mogelijk is. De nutsleidingen zijn eveneens nog aanwezig en bevinden zich op een ongekende locatie en houdt hierdoor een veiligheidsrisico in. De sloop (werken aan de fundamenteën, onder het maaiveld) van de aanwezige woning mag enkel uitgevoerd worden onder begeleiding van een erkend archeoloog. Tevens is het momenteel niet mogelijk om met een graafmachine ter plaatse te graven.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

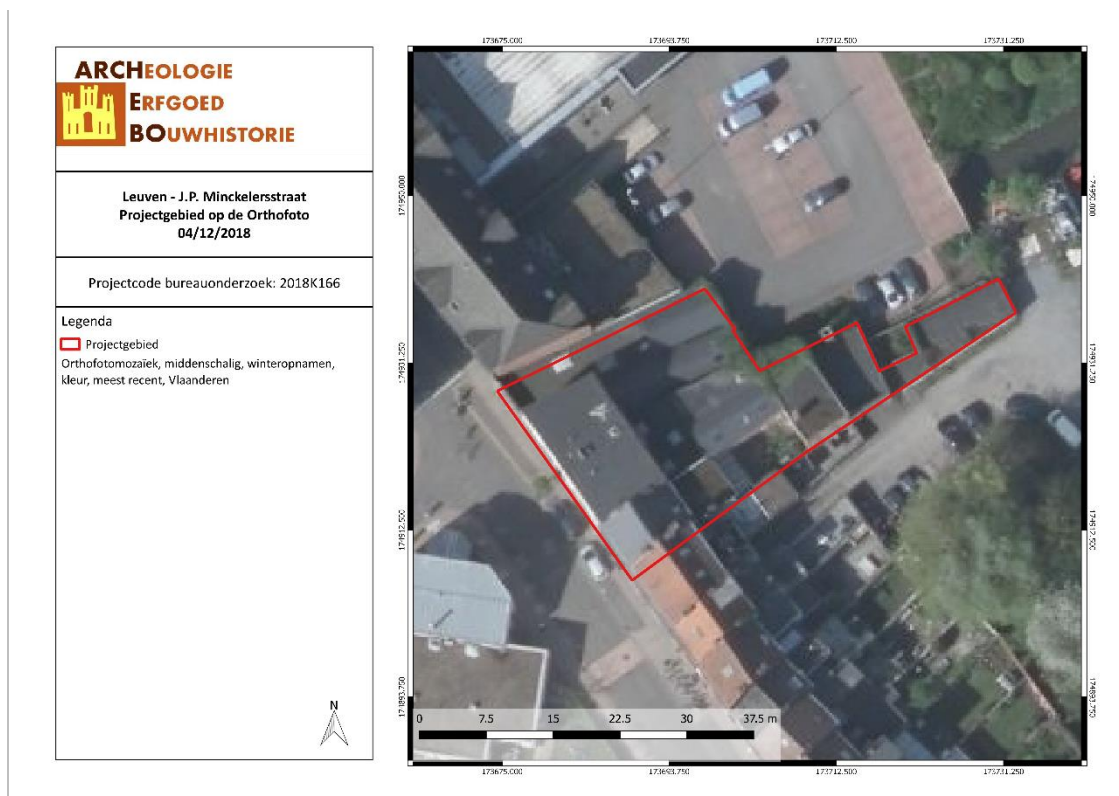
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

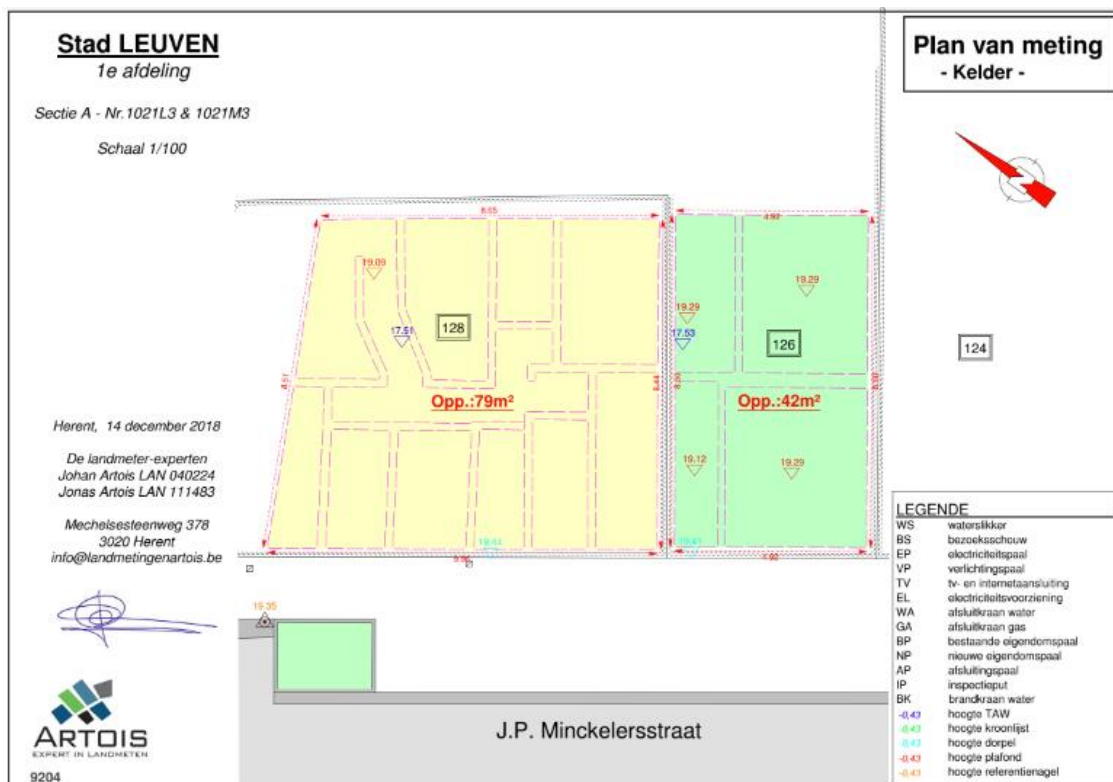
2.1 HUIDIGESITUATIE

Het projectgebied ligt aan de J.P. Minckelersstraat, ter hoogte van huisnummers 126, 128 en 130, in Leuven, een stad en gemeente in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Het terrein is momenteel grotendeels bebouwd. Het gaat om een ééngezinswoning, een appartementsgebouw en het praat- en eetcafé Palais de Buc's. In de tuin staan enkele bijgebouwen. De hoofdgebouwen aan de straatzijde zijn onderkelderd. Deze kelders zitten 2m onder het maaiveld. De kelders zijn 8,5m diep in het perceel. Een inmetingsplan van de kelders worden weergegeven op figuur 5. Het projectgebied ligt binnen een vastgestelde archeologische zone, tussen de eerste en tweede stadsomwalling van Leuven.

LEMI/18/12/04/3 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

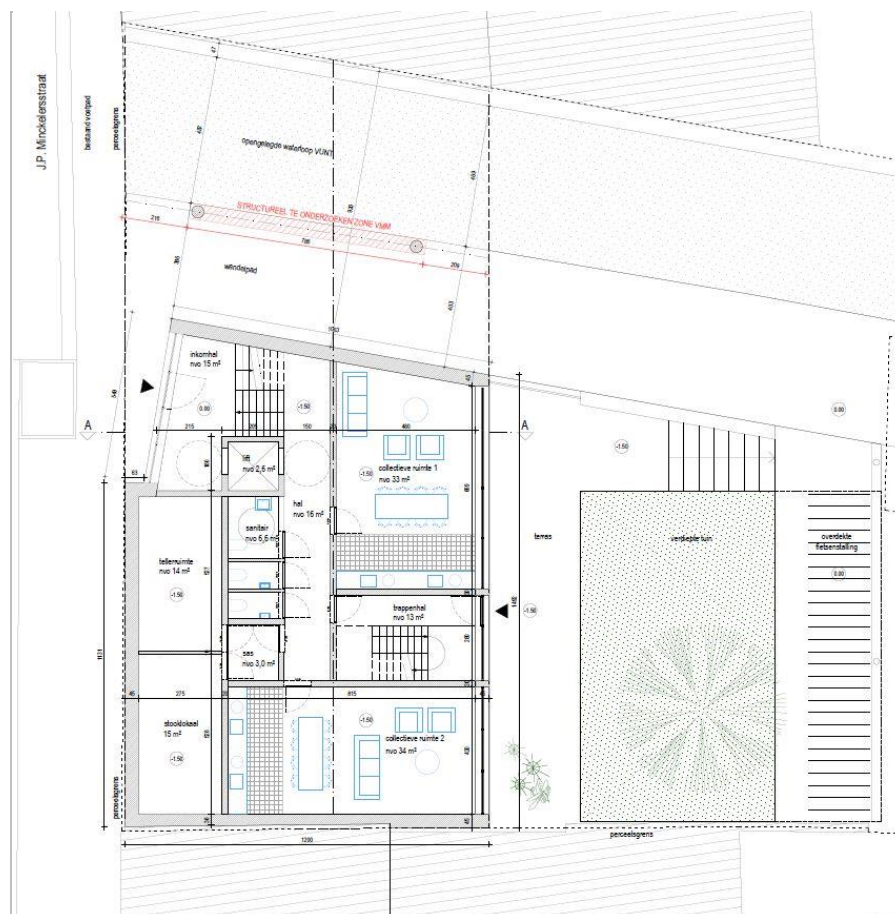
Figuur 5 : Plan met inmeting van de bestaande kelders. (Artois Landmeting 2018).

2.2 TOEKOMSTIGESITUATIE

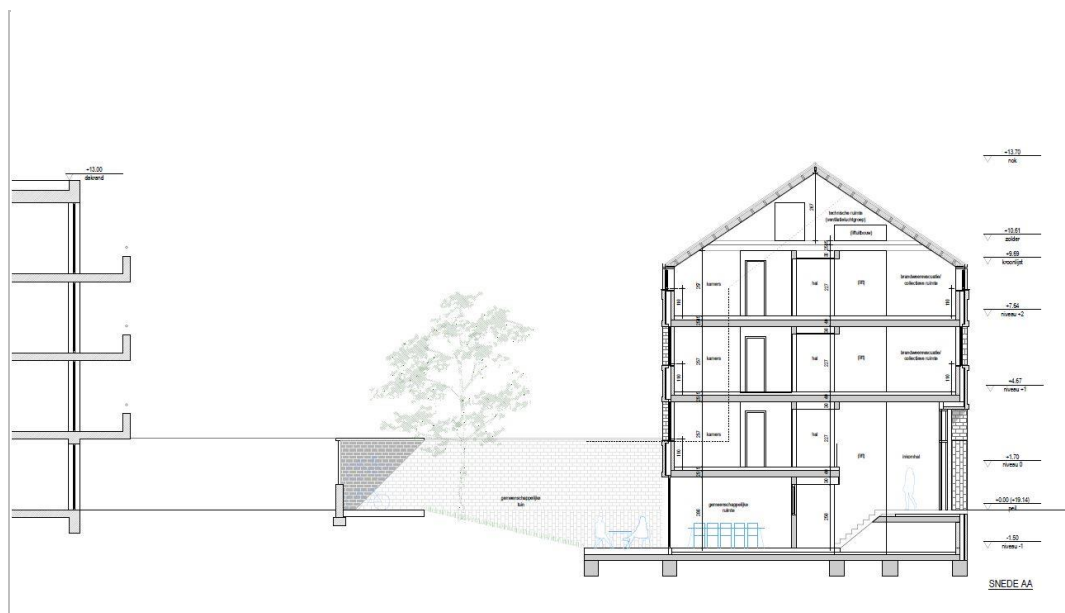
Op het projectgebied zal door de opdrachtgever 'LGV bvba' de huidige bebouwing gesloopt worden. Vervolgens zal een nieuw gebouw opgetrokken worden. In het gebouw komen 30 studio's, verdeeld over het gelijkvloers en de twee verdiepingen. Op niveau -1 worden de inkomhal, twee collectieve ruimtes, sanitair, een trappenhal, een tellerruimte en een stooklokaal voorzien. De bestaande kelders blijven behouden, maar zullen dieper in het perceel worden gezet. Nu zijn deze 8,5m diep en deze zullen 12m diep in het perceel zijn vanaf de straatkant.

De tuinzone wordt genivelleerd en plaatselijk verlaagd met uitgraving.

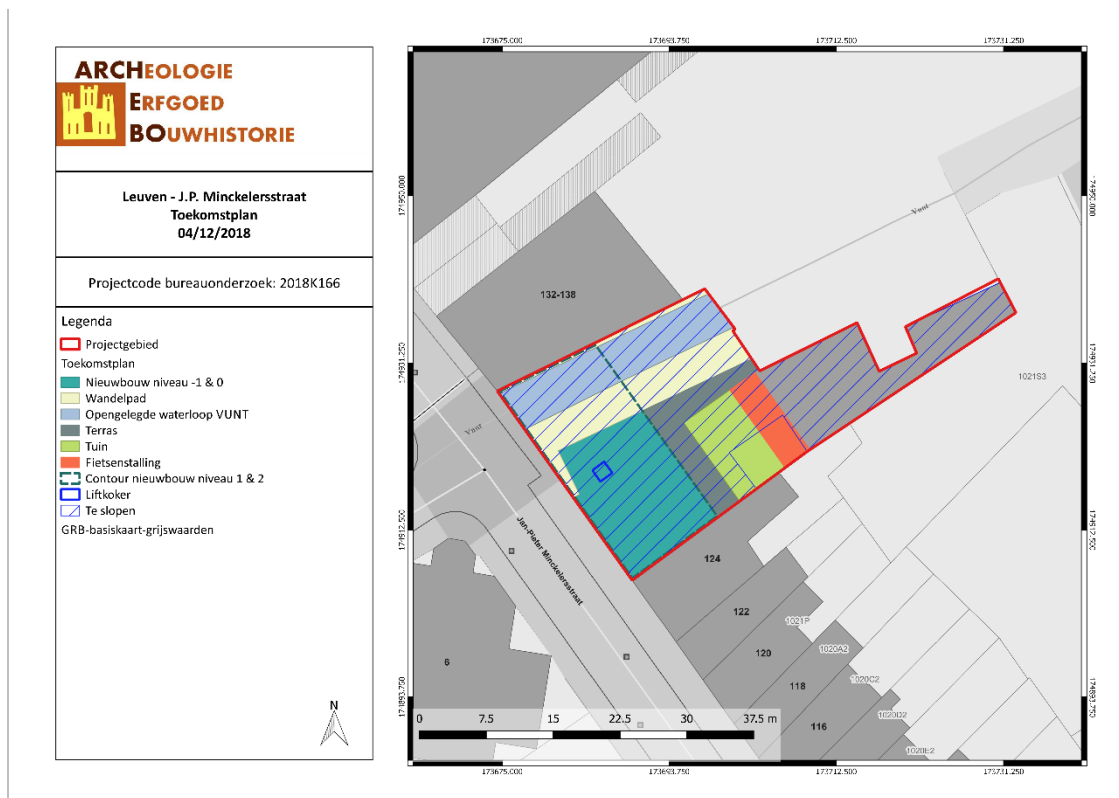
Ten noorden van het gebouw wordt een wandelpad voorzien en zal de waterloop Vunt weer opgelegd worden. Ten noordoosten van de nieuwbouw zullen een terras, een tuin en een fietsenstalling komen. De totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 786,36 m².

Figuur 6: Plan van de geplande werken, niveau -1 (URA en ECTV, 2018)

Figuur 7: Plan van de geplande werken, doorsnede (URA en ECTV, 2018)

LEMI/18/12/04/4 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

De gebruikte kaarten werden in georeferenciede vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

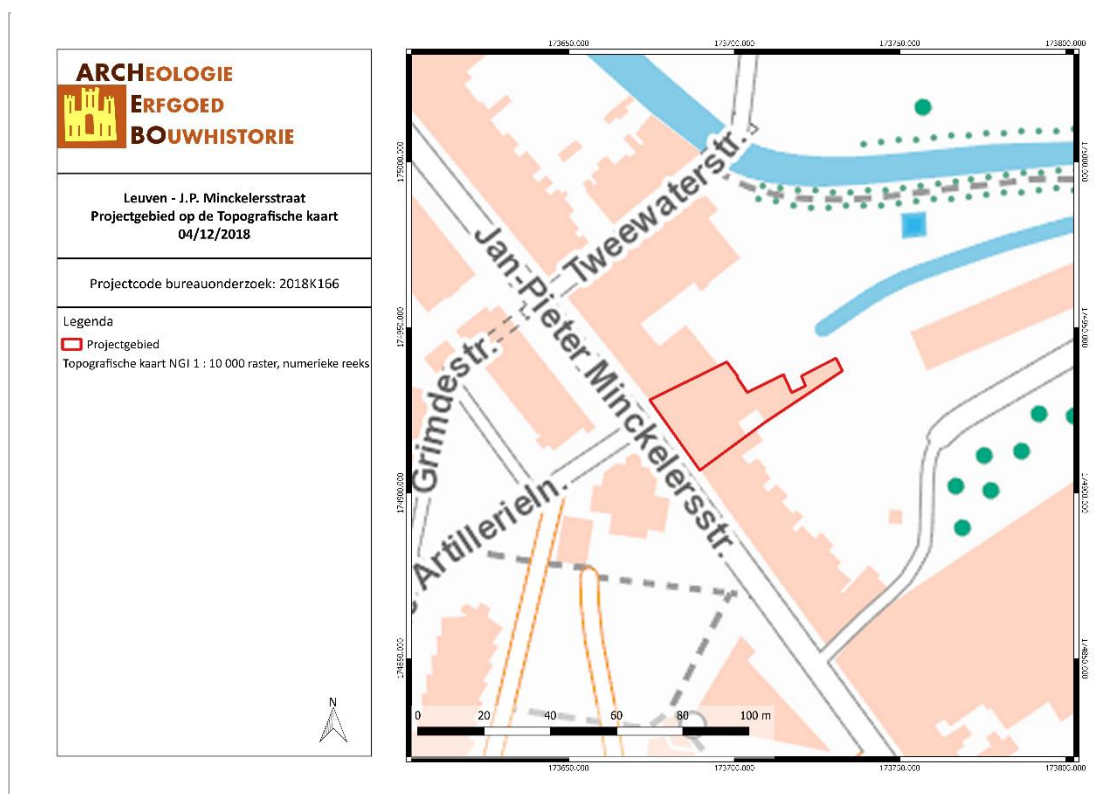
3.1.1 Topografische situering

Het projectgebied ligt aan de J.P. Minckelersstraat, ter hoogte van de huisnummers 126, 128 en 130, in Leuven (Vlaams-Brabant). De gemeente Leuven bestaat uit vijf deelgemeenten, namelijk Leuven zelf, Heverlee, Kessel-Lo, Wilsele en Wijkmaal en wordt omringd door de gemeenten Haacht, Rotselaar, Holsbeek, Lubbeek, Bierbeek, Oud-Heverlee, Bertem en Herent. Het terrein ligt in de Dijle-vallei. De Vunt stroomt door het noorden van het terrein, de Dijle stroomt ca. 50m ten noorden van het projectgebied. Het terrein ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 18 en 20 meter boven

de zeespiegel. Kadastraal ligt het terrein in Leuven, afdeling 1, sectie A, perceelnummers 1021K3, 1021L3, 1021M3 en 1021T3 (deel).

Gezien de topografische ligging in een natte beekvallei is er geen specifieke verwachting naar Steentijd, gezien deze natte ligging niet interessant was voor steentijdkampementen. De aanwezig van Steentijd kan echter nooit volledig uitgesloten worden.

Gezien de ligging van het projectgebied binnen de historische stadsmuren van Leuven, is er wel een verwachting naar archeologische waarden vanaf de Volle– Late Middeleeuwen.

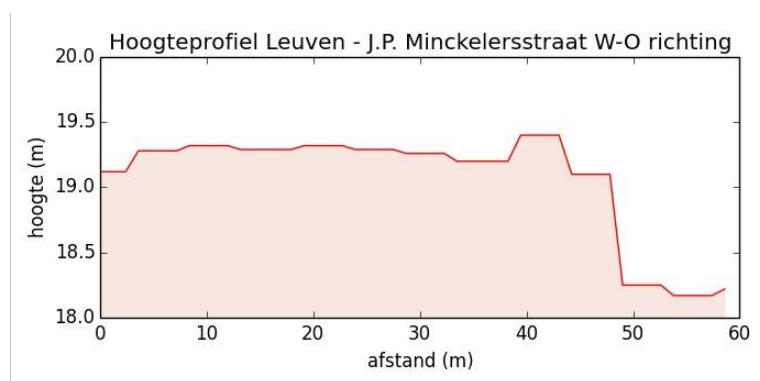
LEMI/18/12/04/5 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018)

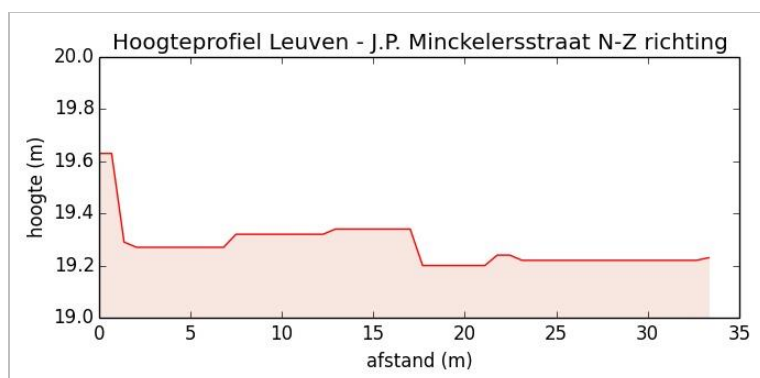

LEMI/18/12/04/6 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018)

Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in W-O richting (Geopunt, 2018)

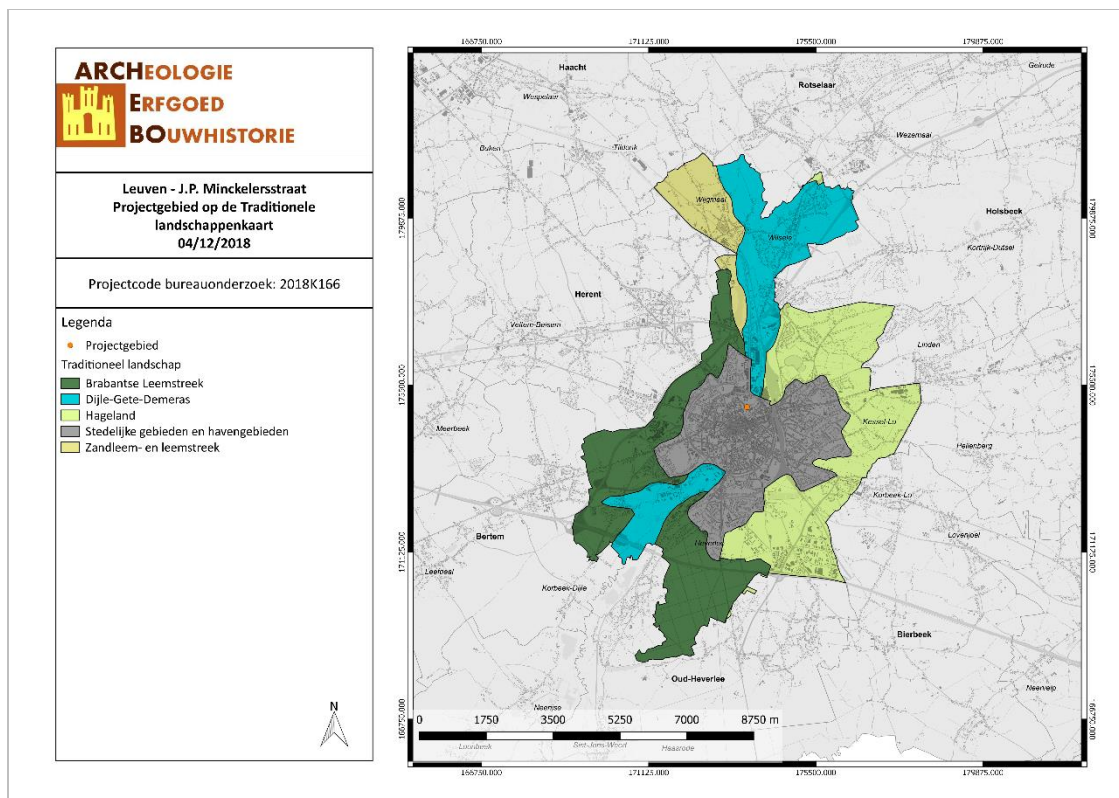

Figuur 12: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in N-Z richting (Geopunt, 2018)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als 'Stedelijke gebieden en havengebieden'. De gehele gemeente Leuven wordt gekarteerd als Dijle-Gete-Demer as, Brabantse Leemstreek, Zandleem- en Leemstreek, Stedelijke gebieden en havengebieden en Hageland.

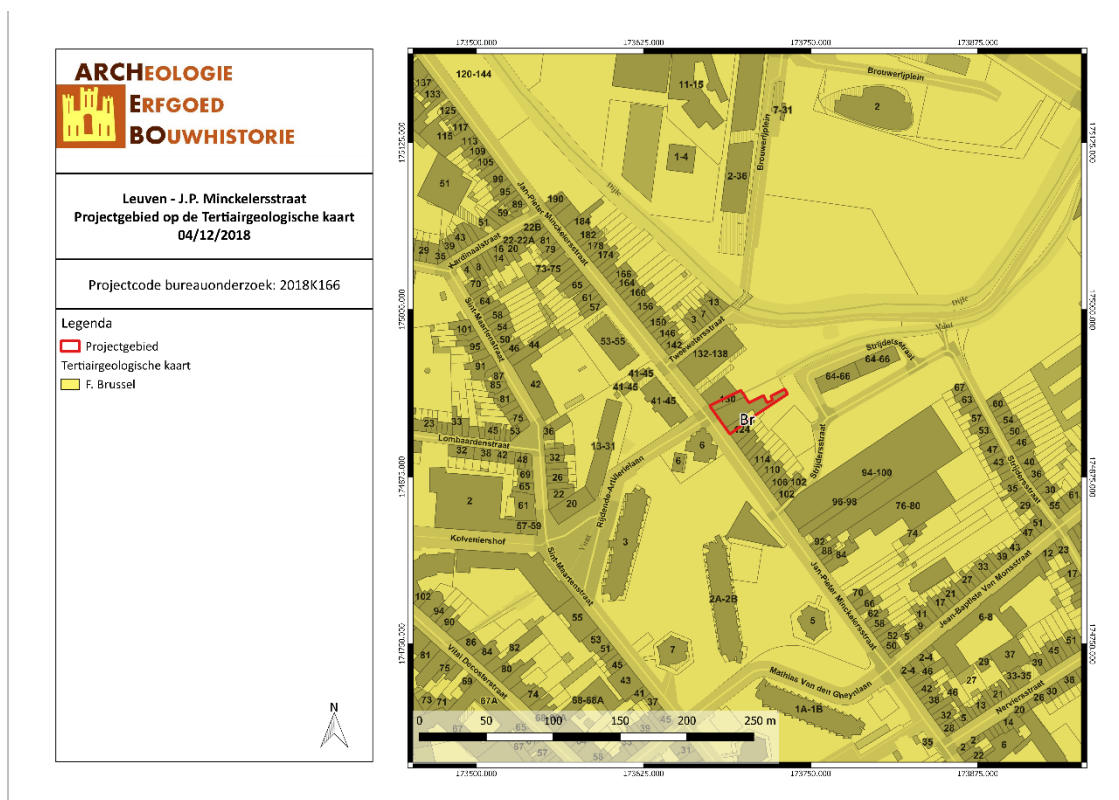
LEMI/18/12/04/7 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Scherpenheuvel-Zichem aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksterrein zich binnen de Formatie van Brussel. Deze bestaat uit ondiep-mariene zanden en kalkzanden, die in de zee die het noorden en midden van België bedekte tijdens het Eoceen afgezet zijn, in de nabijheid van de kust. De formatie dagzoomt in Waals-Brabant en het noorden van Namen en Henegouwen. Ze is meestal rond de 30 meter dik. In Vlaams-Brabant en Antwerpen is de formatie in de ondergrond te vinden. De formatie wordt onderverdeeld in vijf leden: Archennes (grind), Bois de la Houssière (kwartsand), Chaumont-Gistoux (glauconiethoudend kwartsand), Diegem (glauconiethoudend kwartsand) en Neerijse (kalk- en glauconiethoudend zand). Ze bestaat uit afwisselend kalkloze zanden met mergel- en kleilaagjes, die cross-bedding vertonen; en kalkhoudende fijnkorrelige zanden, die vaak sporen van bioturbatie dragen. De Formatie van Brussel heeft een ouderdom uit het Vroeg-Lutetiaan (ongeveer 46 miljoen jaar oud) en behoort tot de Zenne Groep. Boven op de formatie ligt de eveneens tot deze groep behorende Formatie van Lede, of als deze afwezig is jongere afzettingen uit de Formatie van Maldegem (Bartoniaan) of de Tongeren Groep (Priaboniaan tot Rupeliaan). Onder de formatie liggen afzettingen van de Formatie van Aalter of de Ieper Groep.¹

¹ Pieter Laga, Stephen Louwye, en Stéphane Geets, *Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)*, *Geologica Belgica* 4, 2001, 135–52.

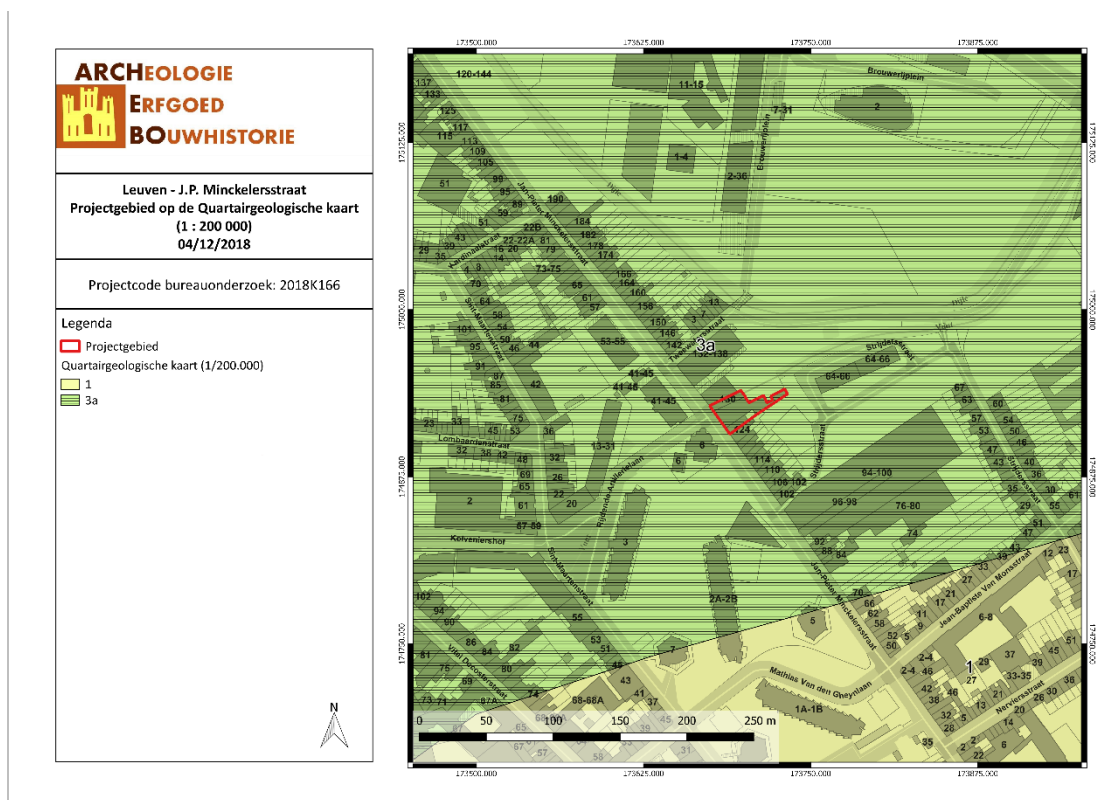

LEMI/18/12/04/8 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2018)

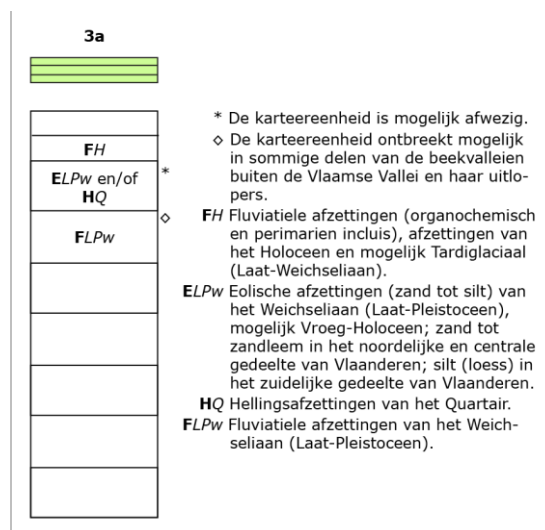
3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich volledig binnen type 3a. Type 3a wordt gekenmerkt door een basislaag bestaande uit fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. Daarop bevindt zich een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg Holoceen met een korrelgrootte tussen fijn zand en silt. Bovenop deze laag is opnieuw een fluviatiele afzetting aanwezig uit het Holoceen tot mogelijk Tardiglaciaal.

LEMI/18/12/04/9 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2018)

Figuur 16: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016)

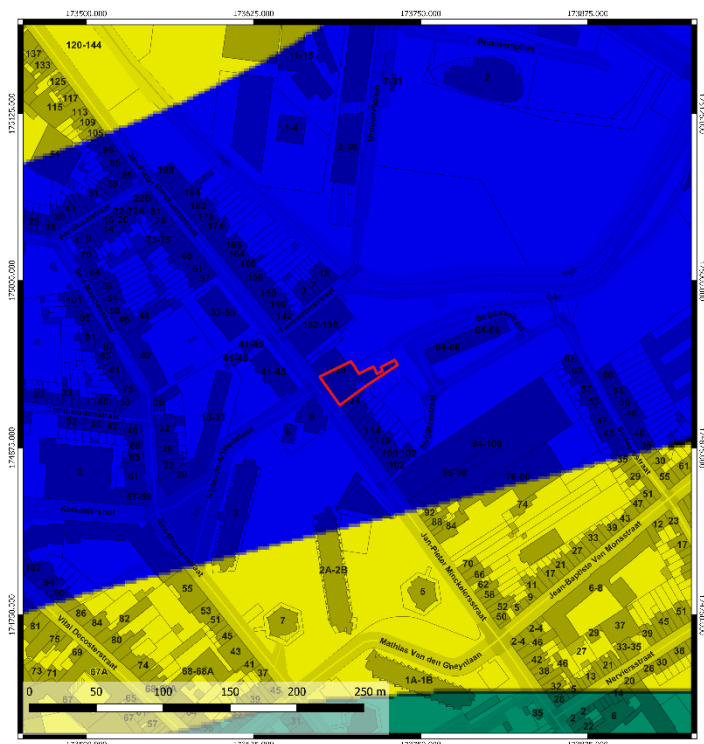
Op de quartairgeologische kaart (1/50.000) is het projectgebied gekarteerd als type 2. Op de quartaire afzettingen heeft zich in dit type Veen van Rotselaar (C) afgezet. Deze worden afgedekt door Venige kleiige leem van Korbeek-Dijle (B). Helemaal bovenaan hebben leem en zandige leem van Rotselaar, soms met schelpengruis (A) zich afgezet. Deze afzettingen zijn afkomstig uit het Holoceen.

ARCHEOLOGIE
ERFgoed
BOUWHISTORIE

Leuven - J.P. Minckelersstraat
Projectgebied op de Quartairgeologische kaart
(1 : 50 000)
04/12/2018

Projectcode bureauonderzoek: 2018K166

Legenda
 Projectgebied
 Quartairprofieltypekaart (1/50.000)
 GRB-basiskaart-grijswaarden

LEMI/18/12/04/10 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2018)

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als OB (onder bebouwing).

ARCHEOLOGIE
ERFgoed
BOUWHISTORIE

Leuven - J.P. Minckelersstraat
Projectgebied op de Bodemkaart
04/12/2018

Projectcode bureauonderzoek: 2018K166

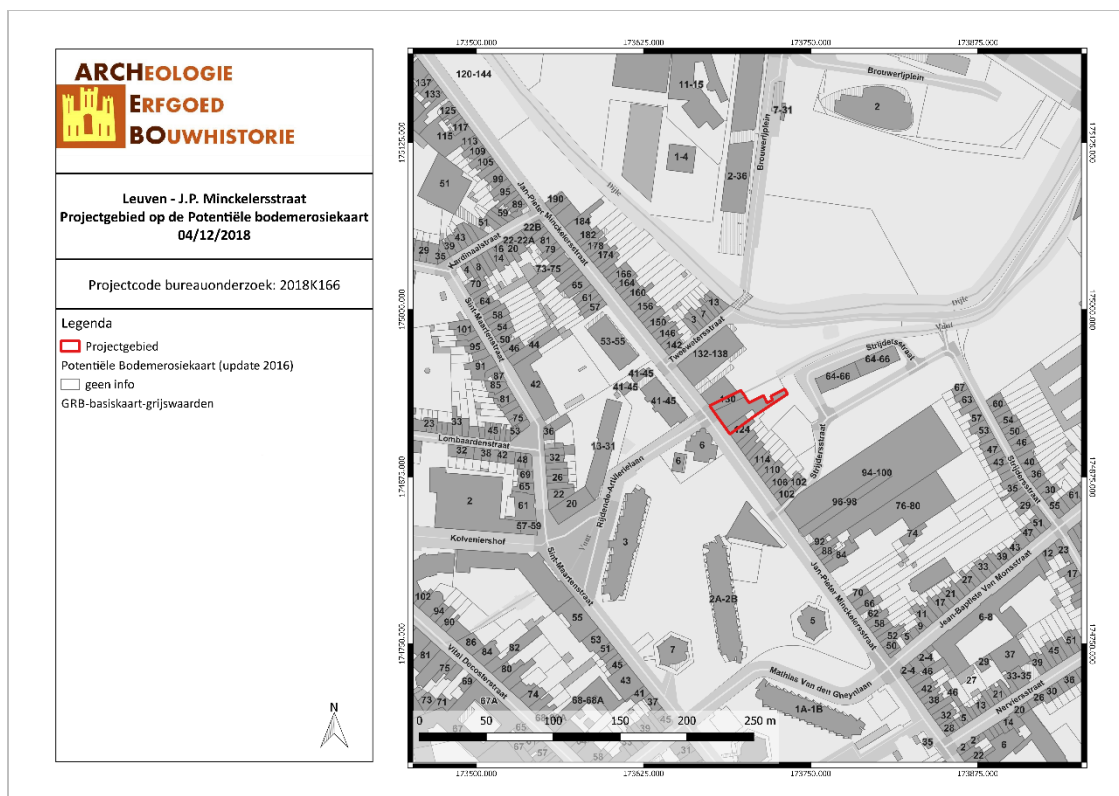
Legenda
 Projectgebied
 Bodemkaart
 OB

LEMI/18/12/04/11 - Digitale aanmaak

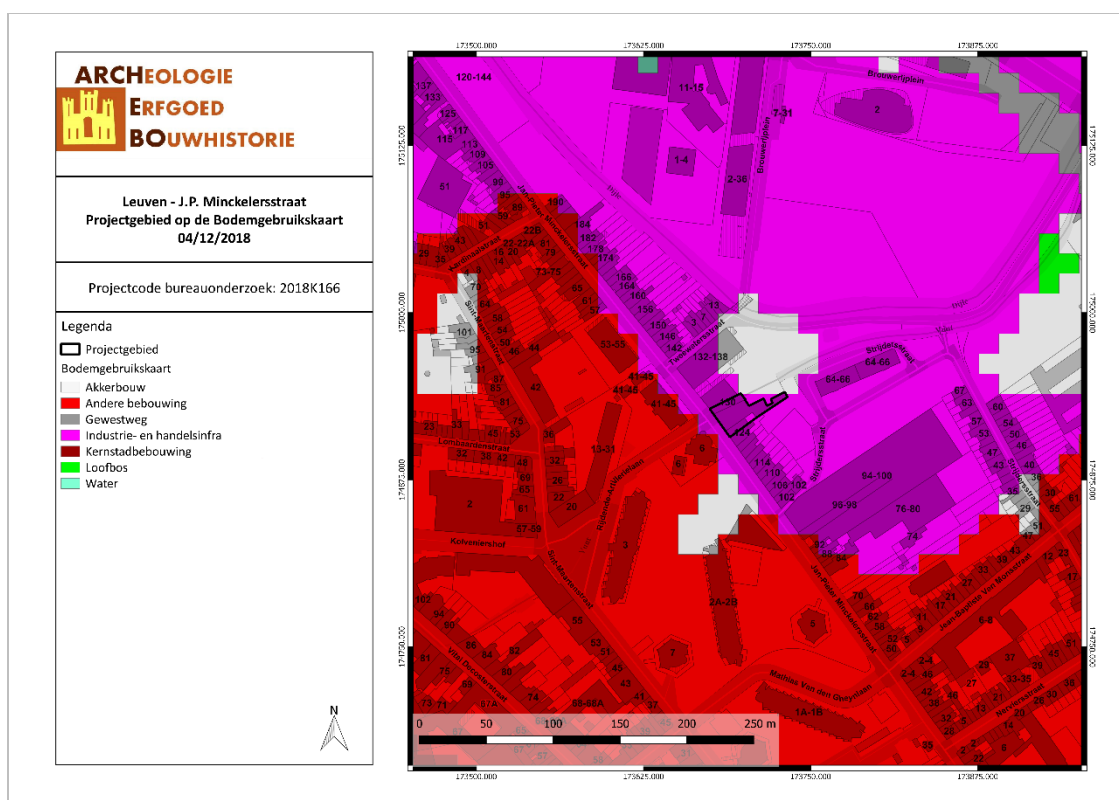
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018)

Op de Potentiële bodemerosiekaart is over het projectgebied geen informatie beschikbaar. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het projectgebied binnen 'Industrie en handelsinfrastructuur', twee zeer kleine oppervlaktes in het noorden worden gekarteerd als 'Akkerbouw'.

LEMI/18/12/04/12 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018)

LEMI/18/12/04/13 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

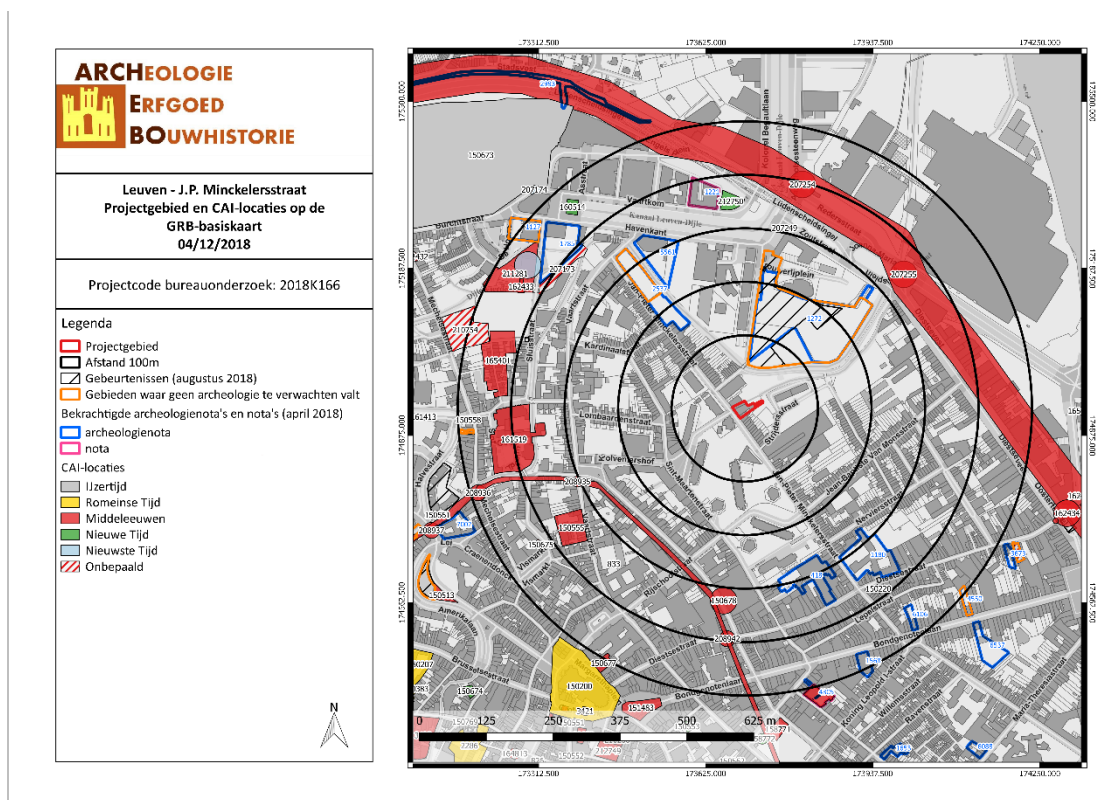
Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel meerdere vondsten in de directe omgeving. Ca. 250m ten zuidwesten van het projectgebied zijn sporen van de stadswal uit de Volle Middeleeuwen (CAI 833) gevonden. De eerste stadswal liep rond het middelpunt van de 12de-eeuwse stad. De wal was bijna cirkelvormig, 2750 meter land, ca. 1,7 meter breed en omsloot 60 hectare. De wal was uitgerust met 31 waltorens, die aan de veldzijde halfrond waren uitgebouwd en aan de stadszijde half vierkantig. Elke invalsweg werd voorzien van een poort, in totaal had deze stadsmuur 11 poorten. Ca. 300m ten zuiden van het terrein is een Laatmiddeleeuwse kruik in blauwgrijs aardewerk (CAI 150678) gevonden en ca. 300m ten westzuidwesten van het projectgebied zijn sporen gevonden van één van de 11 poorten van de stadsomwalling uit de Volle Middeleeuwen (CAI 208935). Ca. 350m ten noorden van het projectgebied zijn sporen gevonden van één groot 18de-eeuws huizenblok dat bestond uit 4 tot 7 particulieren gebouwen, centrerend rond 2 tot 3 binnenkoeren (CAI 212750). De sporen werden gevonden tijdens een mechanische prospectie. De waarde van deze archeologische vindplaats moet geplaatst worden binnen de industriële ontwikkeling van de Vaartkom en de Vaart (vanaf ca. 1750). Tussen ca. 300 en ca. 400m ten noordoosten van het projectgebied zijn sporen gevonden van de Laatmiddeleeuwse (tweede) stadsomwalling van de stad Leuven (CAI 207249). Tegen de 14de eeuw was de bevolking van de stad zo sterk toegenomen dat de eerste stadsomwalling niet langer ruim genoeg was. De bouw van de tweede stadsomwalling gebeurde in fases. In de eerste fase werd een gracht gegraven, die waar mogelijk later gevuld werd met water. Nadien werden de wallen opgeworpen en werd op deze wallen een bakstenen muur opgetrokken van ca. 5 meter hoogte. De stadsmuur werd voorzien van 8 stadspoorten en 3 waterpoorten. Ca. 400m ten noorden en ca. 350m ten noordoosten van het projectgebied zijn sporen gevonden van een Laatmiddeleeuwse stadspoort en van een Laatmiddeleeuwse waterpoort, die beide deel uitmaakten van de tweede stadsomwalling (CAI 207254 en 207255). Ca. 380m ten zuidoosten van het projectgebied zijn 16de-eeuwse aardewerk scherven gevonden (CAI 150220). Deze scherven bevonden zich onder een dubbele bevloering, met een dikte van ongeveer 90 cm. Ten zuiden van het projectgebied zijn op ca. 400m sporen gevonden van één van de 11 stadspoorten van de stadsomwalling uit de Volle Middeleeuwen (CAI 208942) en op ca. 500m Middeleeuwse kuilen, muren en greppels (CAI 219490), aangetroffen tijdens een mechanische prospectie. Ca. 500m ten zuidoosten van het projectgebied is een Laatmiddeleeuwse mozaïekvloer (CAI 150677) gevonden. De vloer was ca. 7,21 op 5,58m groot. Aan de buitenzijde loopt een band waar de tegels in schuine lijnen in geplaatst zijn. Deze boord en het decoratief patroon binnen de boord ontbreken echter op verschillende plaatsen. In het centrum van de vloer ligt een diagonaal geplaatst vierkant. Evenwijdig met dit vierkant lopen rijen kleinere vierkanten met geometrische figuren (meanders, kruisen, vierkanten, zigzaglijnen, swastika's) tegen een lichte achtergrond. Kleinere tegels vormen vierkanten met een dambordpatroon. In verschillende kleinere tegels en in het grote centrale vierkant wisselen ingelegde tegels af met effen tegels. De ingelegde tegels zijn versierd met een rozet, een lelie, een adelaar of een leeuw. Ca. 350m ten zuidoosten van het projectgebied zijn sporen gevonden van een Laatmiddeleeuws klooster (CAI 150555). Rond 1509 werd een nieuw pand gebouwd, waarvan enkel nog de oorspronkelijke westelijke kloostergang bestaat. Op het einde van de 18de eeuw werd het gebouw verkocht en werd de kloostergang omgevormd tot woongelegenheden. In de loop van de 19de eeuw werd de indeling van deze kloostergang nog tweemaal gewijzigd. Aan de achterzijde werd over de hele lengte een tweede vertrek met koer gebouwd. Ca. 400m ten zuidoosten van het terrein zijn twee houten palen gevonden uit de Late Middeleeuwen (CAI 150675). Deze palen waren waarschijnlijk deel van de kaarmuur of een aanlegsteiger aan de Dijle. Ca. 150m noordwaarts t.o.v. CAI 150675 zijn sporen gevonden van één van de 11 stadspoorten van de stadsomwalling uit de Volle Middeleeuwen (CAI 208936). Tussen ca. 350m en 450m ten westen van het projectgebied staat de Sint-Geertruikerkerk (CAI 161519). De oorsprong van de

Sint-Geertruikerk klimt op tot de eerste helft van de 12de eeuw, met de oprichting van een kapel gewijd aan Gertrudis van Nijvel (626-659). De kapel en haar kapelaan vielen aanvankelijk onder de bevoegdheid van het Sint-Pieterskapittel. In 1206 werd de kloostergemeenschap die intussen rond de Sint-Geertruikapel was gegroeid een zelfstandige gemeenschap van reguliere kanunniken volgens de regel van Augustinus. Tussen 1206 en vóór 1228 (inwijding van de kerk) werd begonnen met de bouw van een nieuw kerkgebouw. Resten hiervan zijn nog zichtbaar in de huidige kerk die het resultaat is van een bouwgeschiedenis die meerdere eeuwen overspant. Ten zuiden van de kerk zijn tijdens een opgraving in 1981-1982 sporen gevonden van een Laatmiddeleeuwse abdij. In de noordelijke pandgang van de kloostertuin zijn 14de-eeuwse funderingen aan het licht gekomen. In 2012 werden vervolgens funderingsmuren van de noordelijke en oostelijke pandgang gevonden, waarschijnlijk daterend uit de 14de eeuw. Tenslotte zijn ook Laatmiddeleeuwse graven gevonden in de pandgang en kistgraven uit de Volle Middeleeuwen. De kistgraven liggen onder de funderingsmuren en zijn dus ouder dan de pandgang. Hoogstwaarschijnlijk maakten ze deel uit van de begraafplaats rond de eerste kapel/kerk. Ten westen van de Sint-Geertruikerk, ca. 450m van het projectgebied, zijn sporen van een niet-nader gedateerde waterput gevonden (CAI 150558). De waterput werd gevonden in de kelder van een later aangebouwd deel van het huis, vlakbij de keldertrap. Hij heeft een doorsnede van ongeveer 1 m en is 3 m diep. De put is gemetst in halfsteensverband en de doorsnede versmalt naar boven toe. Hij is grotendeels afgedekt met een rechthoekige natuurstenen plaat. Deze woning, het Walschlant wordt in de archieven vermeld vanaf het midden van de 15de eeuw. Gedurende meer dan 100 jaar was hier een brouwerij gevestigd. Ten noorden van de Sint-Geertruikerk ligt het Laatmiddeleeuws begijnhof (CAI 165401). Het klein begijnhof wordt opgericht in de tweede helft van de 13de eeuw. Zo is er in 1269 een melding van Bertula, 'beghina de sancta Gertrude de Lovanio', die een cijns schenkt aan de Sint-Geertrui priorij. In 1275 wordt een infirmerie vermeld, wellicht de kern waaruit het klein begijnhof zich heeft gevormd. Het klein begijnhof beschikte mogelijk vanaf 1295 over een eigen kapel, bediend door de pastoor van de Sint-Geertruiparochie waartoe het begijnhof behoorde. Die eerste kapel bevond zich op de plaats van de 17de-eeuwse begijnhofkerk. De bloeiperiode van het klein begijnhof is de 17de eeuw, de periode waaruit het overgrote deel van het vandaag bewaarde gebouwenbestand dateert. Het domein van het begijnhof strekte zich uit tussen de bewoning aan de Mechelsestraat in het westen en de Dijle in het oosten. De huizen van het begijnhof bevonden zich in het westelijke deel van het domein, langs de straat lopend van de Sint-Geertruikerk in het zuiden tot aan de Laatmiddeleeuwse begijnhofkerk in het noorden. Op de straat sloten twee zijstraten aan; het westelijke straatje gaf uit op de Mechelsestraat. Achter de begijnhofkerk bevond zich de infirmerie. Daarachter, aan de Dijle, lagen de bleekweiden van het begijnhof. Ten noordwesten van het klein begijnhof zijn meerdere bakstenen funderingen, een waterput en een pad in kasseien aangetroffen tijdens een archeologisch onderzoek (CAI 210754). De vondsten zijn niet nader gedateerd. Ca. 400m ten noordwesten van het projectgebied zijn niet nader gedateerde bakstenen kademuren (CAI 207173) gevonden. Deze muren zijn aangetroffen tijdens een controle van archeologische werken. Tussen 400m en 500m ten noordwesten zijn bakstenenmuurrestanten uit de Nieuwste Tijd gevonden (CAI 210770). Op 21 maart 2016 werden de muren opgekuist, ingemeten door een landmeter en werden alle muren eveneens gefotografeerd. Deze muren zouden samenvallen met de grens van twee woningen zichtbaar op de kadasterkaart van 1813. Ze werden aangetroffen tijdens een mechanische prospectie. Net ten zuiden van deze CAI-locatie zijn sporen gevonden van een hertogelijke banmolen uit de Volle Middeleeuwen (CAI 162433). Ter hoogte van deze CAI-locatie zijn eveneens een Laatmiddeleeuwse kuil en greppel (CAI 211281) gevonden tijdens een mechanische prospectie. Er waren geen dateerbare vondsten, maar o.b.v. de stratigrafie en de diepte waarop ze aangetroffen werden en de kleur van de vulling worden de kuil en greppel als Middeleeuws geschat. Tenslotte is ca. 450m ten noordnoordwesten van het projectgebied een 18de-eeuwse imposante muur gevonden, vervaardigd uit een bakstenen kern en aan één zijde een paramentsteen van zware ijzerzandstenen blokken (CAI 160514). De muur loopt door richting Vaart maar hoever is niet gekend. Richting Entrepot stopt de muur, deze loopt niet door, toont geen

uitbraaksporen en een duidelijke rij ijzerzandsteenblokken sluit de muur af. De ouderdom en de betekenis van deze muur blijft voorlopig een raadsel (Kaaimuur, oevermuur ...).

In de ruime omgeving van maximum 500 meter bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
150675	Onderdelen kade/steiger	Middeleeuwen
150678	Kruik in blauwgrijs aardewerk	Middeleeuwen
833	Stadswal	Middeleeuwen
150677	Mozaïekvloer	Middeleeuwen
210754	Funderingen, waterput en kasseien pad	Onbepaald
207173	Kademuren	Onbepaald
210770	Bakstenen muurrestanten	Nieuwste Tijd
150220	Aardewerk	Nieuwe Tijd
165401	Begijnhof en begijnhofkerk	Middeleeuwen
207249	Stadswal	Middeleeuwen
150555	Klooster	Middeleeuwen
207254	Stadspoort	Middeleeuwen
150558	Waterput	Onbepaald
207255	Waterpoort	Middeleeuwen
208935	Stadspoort	Middeleeuwen
208936	Stadspoort	Middeleeuwen
212750	Plattegronden gebouw	Nieuwe Tijd
208942	Stadspoort	Middeleeuwen
161519	Kapel	Middeleeuwen
160514	Muur	Nieuwe Tijd
219490	Kuilen, muren, greppel	Middeleeuwen
162433	Hertogelijke banmolen	Middeleeuwen
211281	Kuil en greppel	Middeleeuwen

LEMI/18/12/04/14 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018)

3.2.2 Bekrachte archeologienota's en nota's

In 2017 heeft Studiebureau Archeologie bvba een archeologienota opgesteld voor een projectgebied aan de Minckelersstraat in Leuven (ID 2537), tussen ca. 150m en 350m ten noordwesten van het projectgebied. De archeologienota bestond enkel uit een bureauonderzoek waaruit bleek dat verder vervolgonderzoek niet nuttig is, aangezien het merendeel van het vergunningsgebied reeds afgegraven werd in functie van een bodemsanering.² In 2017 heeft Studiebureau Archeologie bvba een archeologienota opgesteld voor een projectgebied gelegen aan de Sluisstraat in Leuven (ID 1785), tussen ca. 250 en 350m ten noordwesten van het huidige projectgebied. Hoewel het terrein in een potentieel interessante zone ligt voor het aantreffen van archeologische waarden, werd toch afgezien van verder onderzoek, aangezien het projectgebied volledig onderkelderd is tot zeker 3,80m onder het maaiveld. Om die reden worden geen relevante archeologische waarden verwacht en is verder onderzoek niet zinvol.³

Ter hoogte van de Bondgenotenlaan zijn meerdere archeologienota's opgesteld. In 2016 heeft Monument Vandekerckhove nv een archeologienota opgesteld voor een projectgebied gelegen aan de Bondgenotenlaan in Leuven (ID 1568), ca. 500m ten zuiden van het huidige projectgebied. Uit de resultaten van het bureauonderzoek kon geen sluitend antwoord geformuleerd worden of de aan- of afwezigheid van archeologische waarden. Gezien de toekomstige werken het bodemarchief volledig zouden verstoren, werd besloten een proefputtenonderzoek op te leggen (uitgesteld traject).⁴ In 2017 heeft ADEDE bvba een archeologienota opgesteld voor het projectgebied aan de Bondgenotenlaan 111 in Leuven (ID 6106), ca. 450m ten zuidoosten van het huidige projectgebied. Na het bureauonderzoek

² Vanessa Vander Ginst, "Archeologienota met beperkte samenstelling: Het archeologisch bureauonderzoek aan de Minckelersstraat te Leuven", Verslag van Resultaten (Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2017), 18.

³ Vanessa Vander Ginst en Laurane Dupont, "Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Sluisstraat te Leuven", Verslag van Resultaten (Kessel-Lo: Studiebureau Archeologie bvba, 2017), 36–37.

⁴ Bert Acke, Bart Bartholomieu, en Lisa Van Ransbeeck, "Archeologienota Leuven Bondgenotenlaan (prov. Vlaams-Brabant)", Verslag van Resultaten (Ingelmuister: Monument Vandekerckhove nv, december 2016), 40–41.

kon geen sluitend antwoord gegeven worden op de vraag of er al dan niet archeologische restanten bewaard zijn binnen het projectgebied. Er bleek wel een reële kans te zijn op het aantreffen van archeologische resten, daterend voor de Nieuwe Tijd. Er werd aangeraden een vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van proefputten (uitgesteld traject).⁵ In datzelfde jaar heeft Studiebureau Archeologie bvba een archeologienota opgesteld voor het projectgebied aan de Bondgenotenlaan 137 in Leuven (ID 4550), ca. 500m ten zuidoosten van het huidige projectgebied. Gezien de kleine oppervlakte van het toen te verstoren terrein en de onmogelijkheid om deze in een ruimere context te onderzoeken werd geen verder vervolgonderzoek opgelegd.⁶ In 2017 heeft Acke en Bracke bvba eveneens een bureaustudie uitgevoerd voor een projectgebied aan de Bondgenotenlaan 58 en Bogaardenstraat 5 in Leuven (ID 4305), ca. 500m ten zuiden van het huidige projectgebied. De toekomstige plannen zouden het bodemarchief in het oosten van het terrein verstoren. Op archeologisch vlak is zo goed als niets gekend m.b.t. het plangebied en de omgeving. Gezien de ligging van het projectgebied tussen de eerste en tweede stadsomwalling en gezien de bebouwing die vanaf minstens het einde van de 16de eeuw aanwezig was, is er een kans dat archeologische sporen aanwezig zijn. Het projectgebied heeft een eerder hoog archeologisch potentieel wat betreft archeologische sporen en vondsten uit de middeleeuwen, nieuwe tijden en nieuwste tijden. Het verwachtingspatroon voor de oudere archeologische perioden is ongekend. Uit het bureauonderzoek bleek dat een vervolgonderzoek in de vorm van proefputten noodzakelijk is.⁷ In november 2017 heeft Acke en Bracke bvba vervolgens het proefputtenonderzoek uitgevoerd (ID 5338). In totaal werden drie proefputten aangelegd en werden 16 archeologische sporen en/of lagen geregistreerd. De bewaringstoestand van de sporen kan als matig tot slecht beschreven worden, de zwaardere structurele elementen, de ingegraven structuren en de 18de-19de-eeuwse kuilen zijn goed bewaard. Uit het vooronderzoek bleek echter dat de aanleg van de parking een grote impact heeft gehad op het bodemarchief, sporen zijn grotendeels weggegraven of slechts oppervlakkig bewaard. Er werd bijgevolg geen verder archeologisch onderzoek opgelegd.⁸

In 2016 heeft Studiebureau Archeologie bvba een archeologienota opgesteld voor een projectgebied aan het Brouwerijplein in Leuven (ID 1272), tussen ca. 80 en 300m ten noordoosten van het huidige projectgebied. Uit een eerder uitgevoerd vooronderzoek met ingreep in de bodem (23 maart 2016) bleek dat een groot deel van het projectgebied recent is verstoord tot op de natuurlijke bodem. De verstoring kan mogelijks te wijten zijn aan de bouw en afbraak van voormalige industriële gebouwen op het terrein. Over het zuidelijk deel, dat in maart 2016 niet werd onderzocht, kan eveneens met zekerheid gezegd worden dat de ondergrond grondig verstoord is door de bouw en afbraak van een onderkelderde thermische centrale met twee bijgebouwen en een biergistkelder. Tussen de gebouwen liepen ook tunnels om de gebouwen te verbinden.⁹ In datzelfde jaar heeft Studiebureau Archeologie bvba een archeologienota geschreven voor het projectgebied ter hoogte van De Hoorn in Leuven (ID 1127), ca. 500m ten noordwesten van het huidige projectgebied. De aanpalende zone van het toenmalige projectgebied was zeer zwaar verstoord met structuren in gewapend beton. O.b.v. de aanwezigheid van betonnen balken en wapeningen in de parkingzone (zone toekomstige kelder) kon men veronderstellen dat deze verstoring ook in het toenmalige projectgebied het geval zal zijn. Er werd

⁵ David Janssens, Hadewijch Pieters, en Cedric Van Huffel, "Archeologienota Bondgenotenlaan 111 te Leuven (Vlaams-Brabant)", Verslag van Resultaten (Gent: ADEDE bvba, 2017), 53–55.

⁶ Vanessa Vander Ginst en Laurane Dupont, "Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Bondgenotenlaan 137, Leuven", Verslag van Resultaten (Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2017), 34.

⁷ Bert Acke, Maarten Bracke, en Kris Van Quaethem, "Archeologienota Leuven Bondgenotenlaan 58 - Bogaardenstraat 5", Verslag van Resultaten (Zelzate: Acke & Bracke bvba, juli 2017), 32–33.

⁸ Bert Acke, Maarten Bracke, en Kris Van Quaethem, "Nota Leuven Bondgenotenlaan 58", Verslag van Resultaten (Zelzate: Acke & Bracke bvba, november 2017), 42–45.

⁹ Laurane Dupont e.a., "Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan het Brouwerijplein te Leuven", Verslag van Resultaten (Kessel-Lo: Studiebureau Archeologie bvba, 2016), 45–46.

geen vervolgonderzoek opgelegd.¹⁰ In juli van dat jaar heeft ARCHEBO bvba een bureauonderzoek uitgevoerd voor een projectgebied aan de Diestsestraat in Leuven (ID 418), ca. 300m ten zuiden van het huidige projectgebied. Uit het bureauonderzoek bleek dat er voor het projectgebied een verwachting was naar bewoningssporen en structuren uit de Volle tot Late Middeleeuwen of Nieuwe Tijd en Middeleeuwse of Vroegmoderne begraving. Er werd bijgevolg een vervolgonderzoek in de vorm van proefputten en/of -sleuven opgelegd.¹¹ Weer in 2016 heeft Studiebureau Archeologie bvba n.a.v. een stedenbouwkundige vergunning een archeologienota opgesteld voor een projectgebied aan het Miniemeninstituut in Leuven (ID 1180), ca. 300m ten zuidoosten van het huidige projectgebied. Studiebureau Archeologie bvba legde geen verder vervolgonderzoek op. Het terrein lag dan wel binnen de tweede stadsomwalling, het was tot in 1930 voornamelijk leeg. Door de lage densiteit aan bebouwing in het verleden en door de beperkte oppervlakte van de nieuwbouw werd het niet nuttig geacht verder onderzoek uit te voeren.¹²

Tenslotte zijn er twee archeologienota's en één nota geschreven ter hoogte van de Vaartkom in Leuven. De eerste archeologienota (ID 1221) is in november 2016 geschreven door BAAC Vlaanderen bvba. Het toenmalige projectgebied ligt ca. 350m ten noorden van het huidige projectgebied. Uit het bureauonderzoek werd duidelijk dat een verder vervolgonderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van proefputten noodzakelijk was om een inzicht te krijgen in de waarde van het bodemarchief. In september 2017 voerde BAAC Vlaanderen bvba vervolgens het proefputtenonderzoek uit (ID 4833). Tijdens het proefputtenonderzoek werden enkele kelders aangetroffen, die men kan associëren met industriële gebouwen vanaf de tweede helft van de 18de eeuw (interpretatie o.b.v. cartografische bronnen en bouwtechnische kenmerken van aangetroffen restanten). De restanten omvatten twee kelders en een bakstenen reservoir of kelder. Er werd een spoor gevonden dat niet binnen de 18de-19de-eeuwse bebouwing gerekend kon worden. Het spoor was slechts matig bewaard, kon niet geassocieerd worden met andere sporen en bevatte geen dateerbare vondstcollectie. Er werd geen verder vervolgonderzoek opgelegd.¹³ De tweede archeologienota die opgesteld werd voor een projectgebied ter hoogte van de Vaartkom in Leuven (ID 5561) werd opgesteld door GATE bvba. Het projectgebied ligt ca. 300m ten noordwesten van het huidige projectgebied. De archeologische verwachting op basis van bodemkundige, historische en landschappelijke context is aanzienlijk. Om die reden legde GATE bvba een vervolgonderzoek op in de vorm van landschappelijke boringen (mechanisch uit te voeren voor de sloop van de gebouwen), een inspectie van de uitbraakput waarbij grondvlakken en putwanden worden geregistreerd, waar noodzakelijk een proefputtenonderzoek en indien nodig een opgraving.¹⁴

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel

¹⁰ Vanessa Vander Ginst, Maarten Smeets, en Marjolein van der Waa, "Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan De Hoorn te Leuven", Verslag van Resultaten (Kessel-Lo: Studiebureau Archeologie bvba, 2016), 47–48.

¹¹ Jan Claesen e.a., "Archeologienota Leuven - Diestsestraat", Verslag van Resultaten (Kortenaken: ARCHEBO bvba, juli 2016), 46–47.

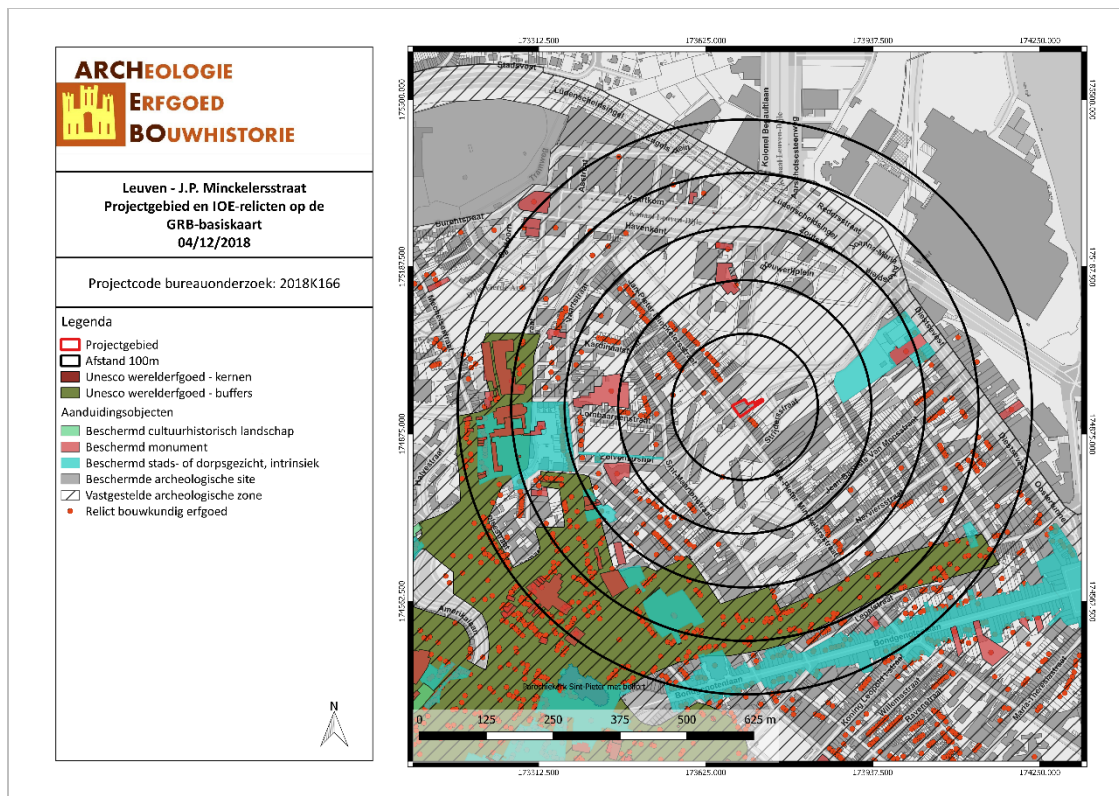
¹² Vanessa Vander Ginst, Maarten Smeets, en Wouter Yperman, "Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek in het Miniemeninstituut te Leuven", Verslag van Resultaten (Kessel-Lo: Studiebureau Archeologie bvba, 2016), 38–39.

¹³ Lien Van der Dooren, "Archeologienota Leuven, Vaartkom Deel 2: Verslag van Resultaten", Verslag van Resultaten (Bassevelde: BAAC Vlaanderen bvba, november 2016), 64–66; David Demoen, "Nota Leuven, Vaartkom", Verslag van Resultaten (Bassevelde: BAAC Vlaanderen bvba, september 2017), 56.

¹⁴ Davy Herremans, Sander Van De Velde, en Pieter Laloo, "Leuven Vaartkom - Bureauonderzoek 2017G248 Verslag van Resultaten", Verslag van Resultaten (Bredene: GATE bvba, 2017), 13–14; Sander Van De Velde en Pieter Laloo, "Leuven Vaartkom - Bureauonderzoek 2017G248", Programma van Maatregelen (Bredene: GATE bvba, 2017), 3.

gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.¹⁵

Het onderzoeksgebied ligt binnen het historisch stadscentrum van de stad Leuven. Binnen een straal van 500m rond het projectgebied bevinden zich beschermde monumenten, beschermde stadsgezichten (intrinsiek), beschermde cultuurhistorische landschappen en relict bouwkundig erfgoed. Ten zuidwesten van het projectgebied ligt een bufferzone van het Unesco Werelderfgoed. Deze bufferzone ligt rond de kern Parochiekerk Sint-Pieter met Belfort.

LEMI/18/12/04/15 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relict op GRB-basiskaart (IOE, 2018)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Toponymie van Leuven¹⁶

Leuven wordt voor de eerste maal vermeld als Luuanium in de Annales Vedastini onder het jaar 884. Regino van Prim vermeldt Leuven als *in loco qui dicitur Lovon*, (op de plaats die Lovon wordt genoemd). Vanaf de 16de eeuw wordt de huidige schrijfwijze gebruikt. Over de oorsprong van de naam bestaan meerdere theorieën. Een theorie beweert dat de naam teruggaat tot de prehistorische taal die in de regio gesproken werd vóór de germanisering. Nederzettingen namen waren afgeleid van persoonsnamen en kregen het suffix -iom. De naam Leuven gaat terug tot Lubaniom, wat afgeleid is van de persoonsnaam Lubanios, die 'de geliefde' betekent. Deze naam is afgeleid van de indo-europese wortel leubh-, wat liefhebben betekent. Andere, oudere verklaringen zijn dat de plaatsnaam Leuven afstamt van de door Caesar vermelde Levaci of van de naam van de legendarische Schotse prins Lupus, die de stad zou gesticht hebben. Deze verklaringen worden echter niet meer als mogelijkheden beschouwd.

¹⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2018, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>.

¹⁶ "Leuven", *Wikipedia*, geraadpleegd 5 december 2018, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Leuven&oldid=52713681>.

Een andere verklaring werd gevonden in de leuze van de stad, namelijk Altyd God loven. Edward Van Even stelde dat Leuven van twee Germaanse woorden is afgeleid: lo (bos) en ven (veen). Leuven betekent volgens deze stelling 'moeras in het bos', wat de locatie waar de stad gevestigd werd omschrijft. Volgens Maurits Gysseling komt de naam dan weer van het Oergermaanse woord lubanja -, wat 'het geliefde' betekent.

Geschiedenis van Leuven¹⁷

Rond 130.000 v. Chr. waren de eerste mensen aanwezig in de streek. Enkele afslagen van vuursteen, die rond Leuven werden gevonden, getuigen hiervan. De eerste vaste bewoning is pas ca. 3500 v. Chr. op deze locatie gekomen. In het zuiden van de gemeente Leuven staat het Monarkengraf en daar naast ligt de ringwalheuvel in het Heverleebos, beide resten uit deze periode. Rond 160 v. Chr. leefden de Nerviërs ten westen en de Eburonen ten oosten van de Dijle. Nederzettingen werden vooral op hoogten rond de Dijlevallei opgetrokken en bestonden uit hutten van hout en leem. De bewoners leefden van veeteelt, landbouw, wol- en aardewerkproductie.

Bij de verovering van Gallië door Caesar, werden de Eburonen zo goed als uitgeroeid. De Eburonen die achterbleven gingen op in de Tungri, de nieuwe bewoners van de streek. De Dijle bleef een grens vormen tussen de twee stammen, met ten westen de Civitas Nerviorum en ten oosten de Civitas Tungrorum. De kerk heeft deze indeling gebruikt tot 1559, waardoor het Leuvense gewest gedurende lange tijd tot twee bisdommen behoorde. Uit opgravingen is gebleken dat zich rond 50 n. Chr. bebouwing bevond in het centrum van de huidige stad Leuven. Daarnaast werden rond Leuven enkele Romeinse villa's gebouwd, maar Leuven en omgeving waren eveneens dicht bebost. Na de inval van de Germanen in de 3de eeuw nam het bewonersaantal sterk af.

Hubertus van Luik speelde een belangrijke rol in de bekering van de bevolking tot het christendom (8ste eeuw) en rond deze periode werden de eerste kerken gesticht. Rond het jaar 700 zijn er reeds enkele woonkernen in Leuven en vooral het huidige stadscentrum werd bewoond. Ca. 300 jaar later werden langs de grote wegen eveneens nederzettingen gesticht, bijna steeds met een kapel. Daarnaast woonde er in Leuven en omstreken ook een kleine groep vrije edelen.

In 870 was Leuven de hoofdstad van het graafschap Leuven. De keuze van Leuven als hoofdplaats kan te wijden zijn aan de gunstige ligging aan de Dijle en de heirbaan Boulogne-Keulen. In de loop van de 9de eeuw kwam de eerste handel stilaan op. Rond deze periode begon men eveneens met de bouw van de Sint-Pieterskerk. Deze kerk vormde een teken van de groeiende welvaart en de toenemende bevolking. In 1085-1086 werd een tweede graafschap, gelegen tussen de Dender en de Zenne, onder de vorm van een landgraafschap door keizer Hendrik IV aan Hendrik III van Leuven in leen gegeven. Dit landgraafschap werd in 1183 tot hertogdom verheven, waardoor de institutionele grondslag van het hertogdom Brabant werd gelegd. In 1150 werd de eerste stenen omwalling gebouwd, ter vervangen van een aarden wal. Tussen 1100 en 1130 trad het Leuvense recht in werking en ongeveer tien jaar later was er eveneens een schepenbank. Rond 1150 is Leuven een echte stad geworden. In 1106 kreeg Godfried I van Leuven het hertogdom Neder-Lotharingen in leen van de Duitse keizer. In 1190 werd het hertogschap in Neder-Lotharingen echter alle gezag ontnomen. In ruil voor het verlies van het hertogschap in Neder-Lotharingen, kregen de graven van Leuven het recht hertogelijk gezag uit te oefenen binnen hun eigen territorium. Deze gebeurtenis wordt beschouwd als het ontstaan van het hertogdom Brabant. In het oosten van de stad liet Godfried I de Abdij van 't Park oprichten.

¹⁷ "Geschiedenis van Leuven", Wikipedia, geraadpleegd 5 december 2018, https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Geschiedenis_van_Leuven&oldid=52709716; Agentschap Onroerend Erfgoed, "Leuven", Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120526>.

De stad kent haar eerste bloeiperiode tussen ca. 1150 en 1300. Doordat de hertogen van Brabant in geldnood waren, moesten ze geld lenen van de steden, waardoor de steden macht en nieuwe voorrechten kregen. De bevolking groeide gestaag, maar kon niet onderhouden worden door een gebrek aan landbouwgrond. Vele bewoners weken uit. De groei van de stad zorgde er wel voor dat een beroep in handel of nijverheid mogelijk werd voor de bewoners van de stad. Hierdoor werden nieuwe gebouwen, zoals een vis- en broodhuis en een vlees- en lakenhal opgetrokken. De hallen waren bij het begin in het bezit van de hertog, later waren deze eigendom van de stad zelf. De wolindustrie kende eveneens een sterke groei en rond 1250 trokken veel textielarbeiders naar Leuven. Door de toenemende activiteiten in handel en nijverheid, kende Leuven een grote bevolkingsgroei. Daarnaast trokken ook de kloosterorden naar Leuven. De bebouwing in de stad zelf was nog zeer landelijk en alle huizen, buiten de kerkelijke gebouwen en de huizen van enkele rijke patriciërs, waren opgetrokken in hout en leem.

Vanaf ca. 1350 begon Leuven echter aan belang te verliezen. Enerzijds door de opkomst van Brussel en Antwerpen, maar ook door sociale spanningen. Lonen waren zeer laag, de kans op hongersnood zeer groot, de lakenindustrie en wijnhandel verminderden sterk en in 1355 brak de Brabantse Successieoorlog uit. In 1360 werd de nieuwe stadsomwalling afgerond. Deze omwalling werd voorzien van 8 poorten, waardoor de stad volledig gesloten kon worden. Tot 1750 werd er enkel gebouwd rond de grote wegen, pas in de loop van 20ste eeuw werd het gehele gebied binnen de stadsmuren dicht gebouwd.

Aan het begin van de 15de eeuw werden nieuwe nijverheden geïntroduceerd in de stad, waaronder de linnenweverij, de lederbewerking, en er werden nieuwe brouwerijen opgericht. Ca. 1410 werd de huidige Sint-Pieterskerk gebouwd, tussen 1439 en 1469 het stadhuis en het Tafelrond en in 1425 werd de universiteit opgericht door Jan van Bourgondië (hertog Jan IV van Brabant). Deze gouden jaren kwamen rond 1475 echter onder druk door de stijgende schuldenlast door de grote geldbehoefte van de hertogen. In de eerste helft van de 16de eeuw volgde er een korte opbloei van o.a. de boekdrukkunst, maar vrij snel volgde een erg sombere periode. Tussen 1525 en 1570 stegen de prijzen van levensmiddelen, terwijl de economische expansie plots stopte, de lonen daalde, er was hongersnood en in 1578 werd de stad geteisterd door de pest. Hierdoor kende het bevolkingsaantal tussen 1526 en 1579 een sterke daling. In 1542, 1572, 1576, 1578 en 1582 werd de stad belegerd. De universiteit was verlaten en Leuven was lang niet meer een grote stad.

In de loop van de 17de en 18de eeuw verbeterde de situatie, maar Leuven bleef economisch onbelangrijk. In 1635 vond het Beleg van Leuven plaats, maar Frederik-Hendrik van Oranje trok zich terug na een geslaagde uitval van de Leuvenaars op zijn kamp. Vanaf ca. 1750 kende Leuven weer een opbloei, vooral onder het Oostenrijks bewind. De industrie vond haar weg naar de stad, er werden rijkswegen aangelegd en de Vaart naar Mechelen werd gegraven, meer brouwerijen en kleinere bedrijven werden opgericht en er werd aan stadsplanning gedaan (kerkhoven weg uit centrum, verbreden en verbeteren van hoofdstraten, binnenpoorten en -vesten verdwenen, aanleg openbare pleinen, betere watervoorziening, plaatsen van lantaarnpalen, verpachte vuilnisomhalingen...)

In 1790 bestonden voor een korte periode de Verenigde Nederlandse Staten. Op het einde van datzelfde jaar werd Leuven weer even Oostenrijks, maar na de Slag bij Fleurus (27 juni 1794) nam het Franse regime het over van het Oostenrijkse. Tijdens het Franse Bewind werden de vrijheden van de inwoners ingeperkt, in 1795 verdwenen de gilden en ambachten, de resterende kloosters werden afgeschaft, kerken werden gesloten, de universiteit werd gesloten en rond 1796 verloor de stad het bestuur over het gebied rond de omwalling. In 1799, na de staatsgreep van Napoleon verbeterde de situatie in de stad.

Tussen 1815 en 1830 was Leuven onderdeel van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. In 1830 volgde de onafhankelijkheidsstrijd, tijdens de Tiendaagse Veldtocht lag Leuven in de vuurlinie en op 12 augustus 1830 vond de Slag bij Leuven plaats. Na de onafhankelijkheid kende Leuven weer een bloeiperiode. Er werden spoorwegen aangelegd, een station gebouwd, de Vaart werd vernieuwd, de industrie groeide, de Katholieke Universiteit Leuven werd geopend en ook het religieuze leven herleefde.

Tijdens de Eerste en Tweede Wereldoorlog kende Leuven grote tegenslagen. Op 4 augustus vielen de Duitsers België binnen en op 20 augustus was Leuven bezet. Op 25 augustus ging het bericht rond dat Engelse en Belgische soldaten onderweg zouden zijn naar Leuven. Volgens Duitse soldaten werden vuurpijlen afgeschoten en zou vanuit enkele huizen door de Leuvenaars geschoten zijn op Duitse troepen en zouden deze inwoners ook huizen in brand hebben gestoken. De onrust duurde enkele dagen totdat de inwoners Leuven moesten verlaten. Op 29 augustus werd de stad in brand gestoken, de universiteitsbibliotheek brandde uit, 1081 huizen werden in as gelegd en 209 burgers kwamen om.

Ook tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de stad zwaar getroffen. Op 10 mei 1940 werd de omgeving aan de Tiensepoort gebombardeerd door de Duitsers. Er vielen 101 doden. Drie dagen later werden de Vaartkom en andere delen van Leuven weer gebombardeerd. Op 17 mei werd de stad ingenomen door de Duitsers. Weer ging de universiteitsbibliotheek in vlammen op. In de lente van 1944 werd de stad nogmaals zwaar gebombardeerd. Leuven stond na WO II weer voor een grote wederopbouw.

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijker bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

In de tweede helft van de 16de eeuw stelde Jacobus van Deventer de kartering op van alle steden van de toenmalige Nederlanden, waaronder Leuven. Op de kaart van van Deventer is het projectgebied weergegevens als grasland, gelegen vlakbij twee waterlopen. Andries Pauli heeft een ets gemaakt over het Beleg van Leuven door Hollandse en Franse Legers (1635). Op deze kaart lijkt het projectgebied eveneens een onbebouwd akkerland. Op beide kaarten ligt het projectgebied tussen de eerste en tweede stadsomwalling. Het is echter moeilijk om dergelijke oude kaarten correct te georefereren. De Masse-kaart en Frickx-kaart leverden geen resultaat op voor het projectgebied.

LEMI/18/12/04/16 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Detail uit de kaart van Jacobus van Deventer met aanduiding van het projectgebied (KBR, 2018)

LEMI/18/12/04/17 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Detail uit de kaart van Andries Pauli – Beleg van Leuven door Hollandse en Franse legers, 1635 met aanduiding van het projectgebied (rijksmuseum.nl, 2018)

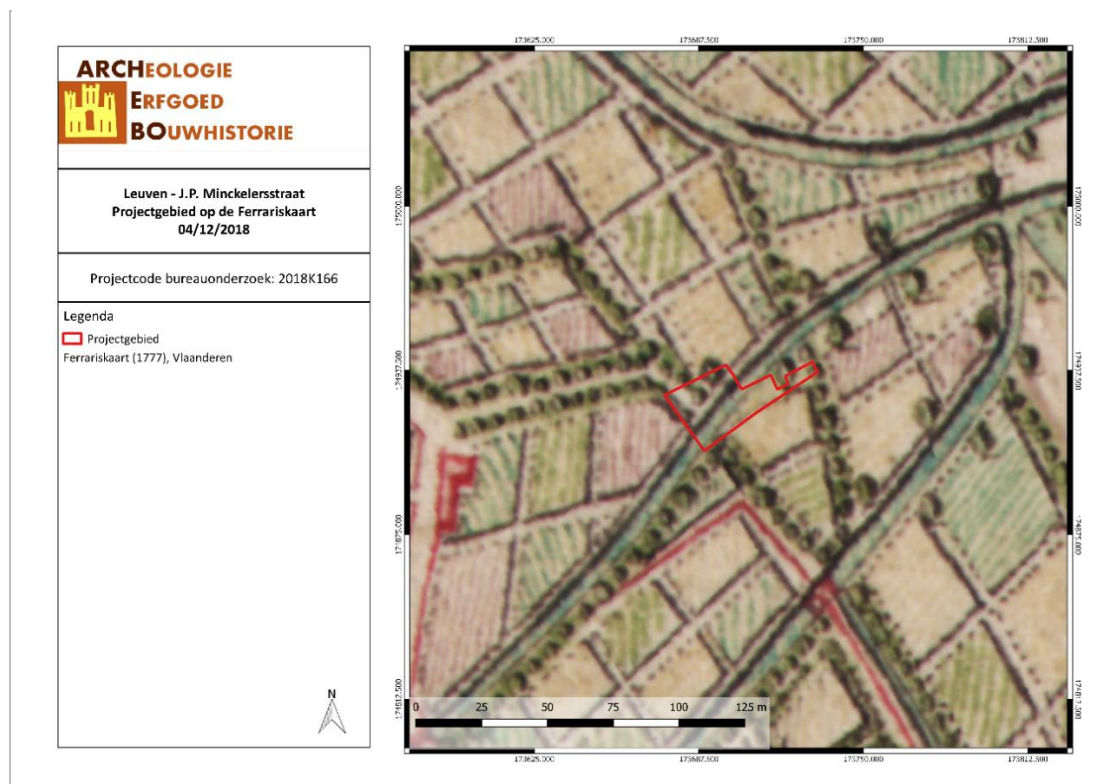
Vervolgens worden enkele pre-19de-eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart (ca. 1745-48) toont dat het projectgebied binnen de tweede

stadsomwalling ligt, gelegen op een soort grens tussen het bebouwde deel van de stad en grasland. Het terrein zelf is onbebouwd. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat het projectgebied rond 1777 voornamelijk bestond uit akkerland, dat in verschillende, kleinere percelen opgedeeld is. Een aftakking van de Vunt stroomt door het terrein, dat nog steeds onbebouwd is.

LEMI/18/12/04/18 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018)

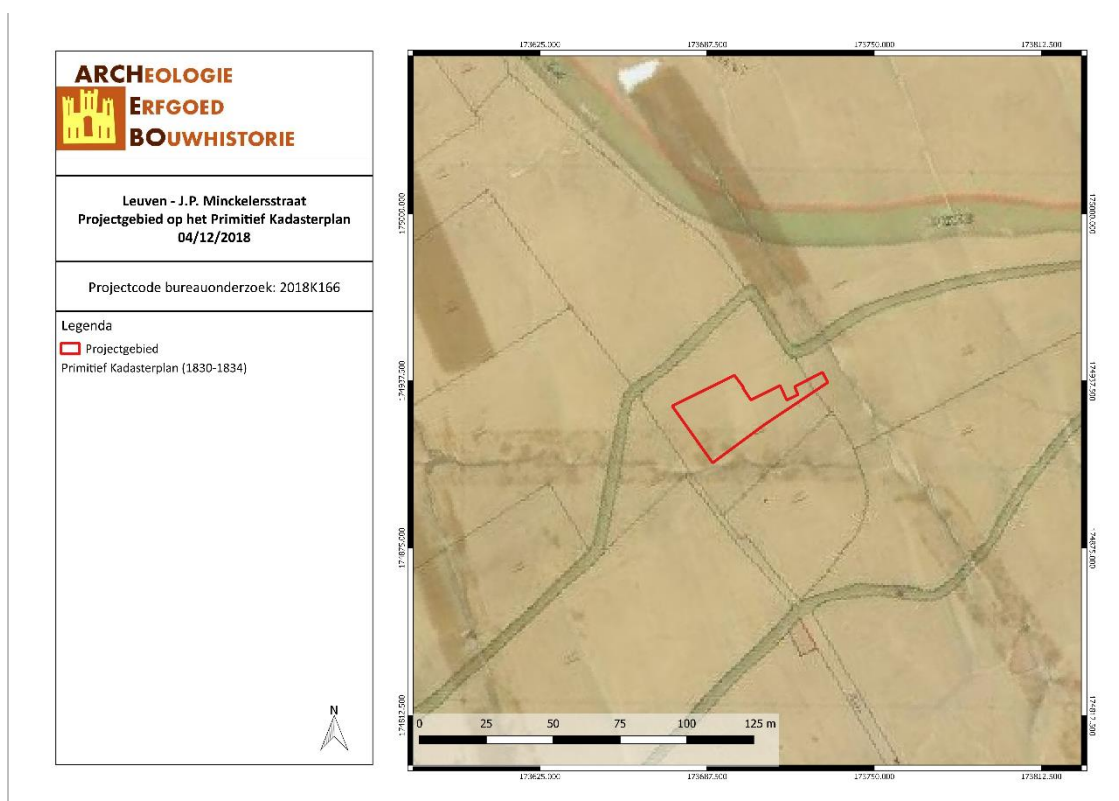

LEMI/18/12/04/19 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.¹⁸ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

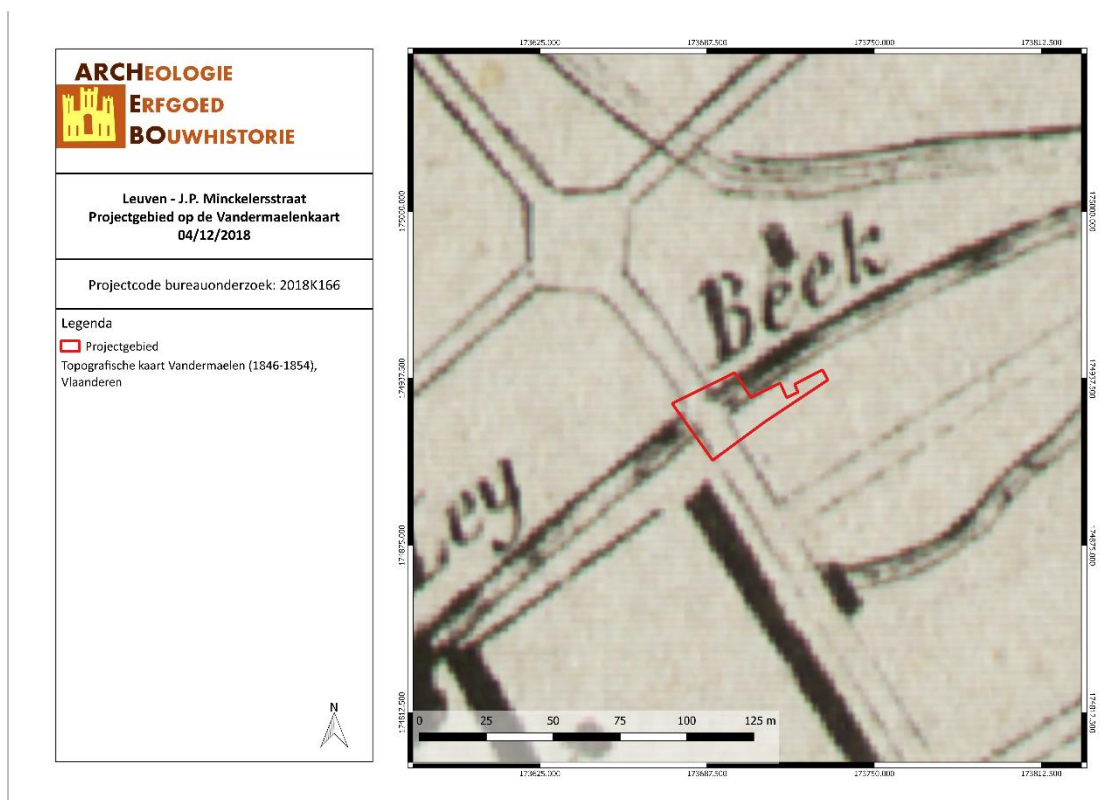
De Atlas der Buurtwegen en de Popp-kaart leverden beide geen resultaat op voor het projectgebied. Op het Primitief Kadasterplan (1830-1834) is het terrein nog steeds onbebouwd. Het grootste deel van het terrein ligt binnen perceel 1021, een klein deel in het noordoosten ligt op perceel 1019. Op de topografische kaart van 1873 is het terrein nog steeds onbebouwd. De Vunt stroomt door het noorden/noordwesten van het projectgebied.

LEMI/18/12/04/20 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het projectgebied op de kaart van het Primitief Kadasterplan (Het Rijksarchief in België, 2018)

¹⁸ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

LEMI/18/12/04/21 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018)

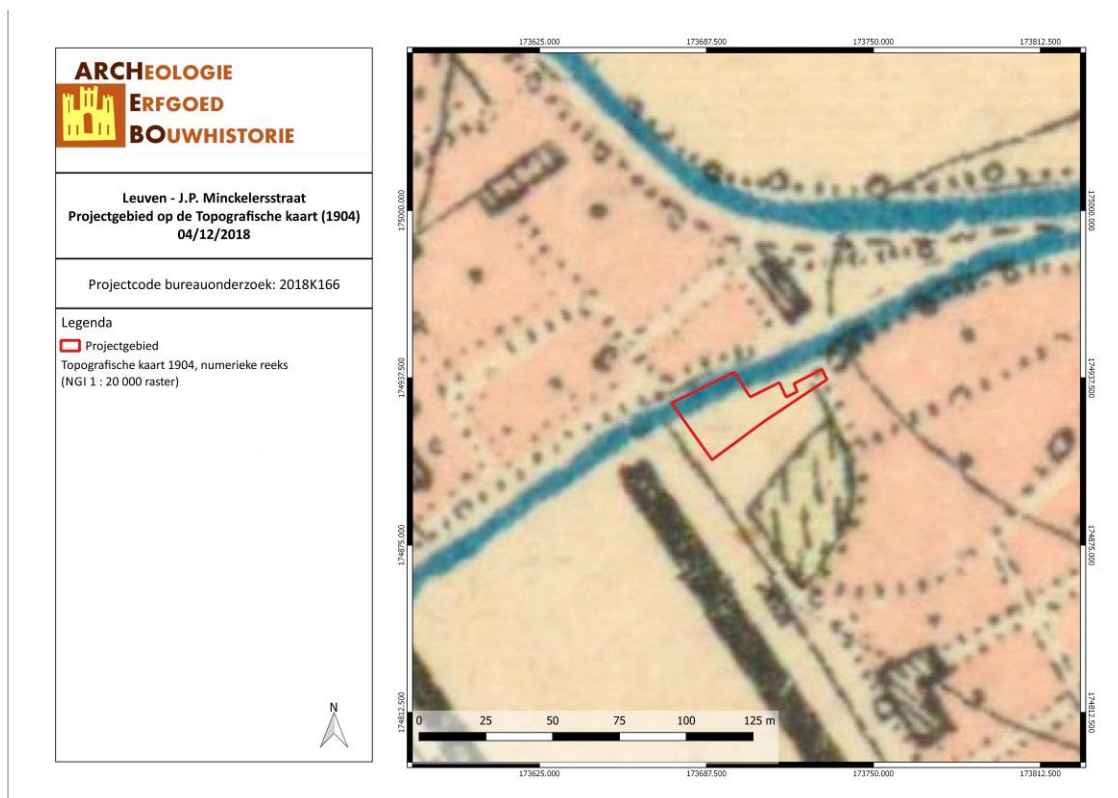

LEMI/18/12/04/22 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2018)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. Tussen de topografische kaart van 1873 en 1904 is er geen verandering. De eerste bebouwing verschijnt op de topografische kaart van 1939. Het lijkt een vierkant gebouw met een binnenkoer, de functie van het

gebouw is echter onbekend. De bebouwing die zichtbaar is op de orthofoto van 1947-1954 is niet langer een gesloten vierkant gebouw. Het noordoosten is niet langer bebouwd, enkel op het zuidwestelijk deel staat nog bebouwing. De Vunt die op de topografische kaart van 1939 het projectgebied nog kruiste in het noordoosten, kruist niet langer met het terrein. De topografische kaart van 1969 toont dezelfde situatie als de orthofoto van 1947-1954. De Vunt werd overdekt, waardoor deze niet langer door, maar onder het terrein loopt. De situatie van de topografische kaart van 1969 wordt bevestigd door de orthofoto van 1971. Op de topografische kaart van 1981 staat er minder bebouwing binnen het projectgebied. Enkel in het zuidwesten, grenzend aan de straatzijde, staat bebouwing en de meest noordoostelijke grens kruist met de aangrenzende bebouwing. Op de topografische kaart van 1989 is de aangrenzende bebouwing (ten noorden van het projectgebied) verdwenen en staat er dus enkel nog bebouwing aan de straatzijde. Dit wordt bevestigd door de orthofoto van 1979-1990. Het terrein is enkel bebouwd langst de straatzijde. Achter de gebouwen lijkt de bodem deels verhard. Vanaf de luchtfoto van 2000-2003 wordt de huidige situatie getoond.

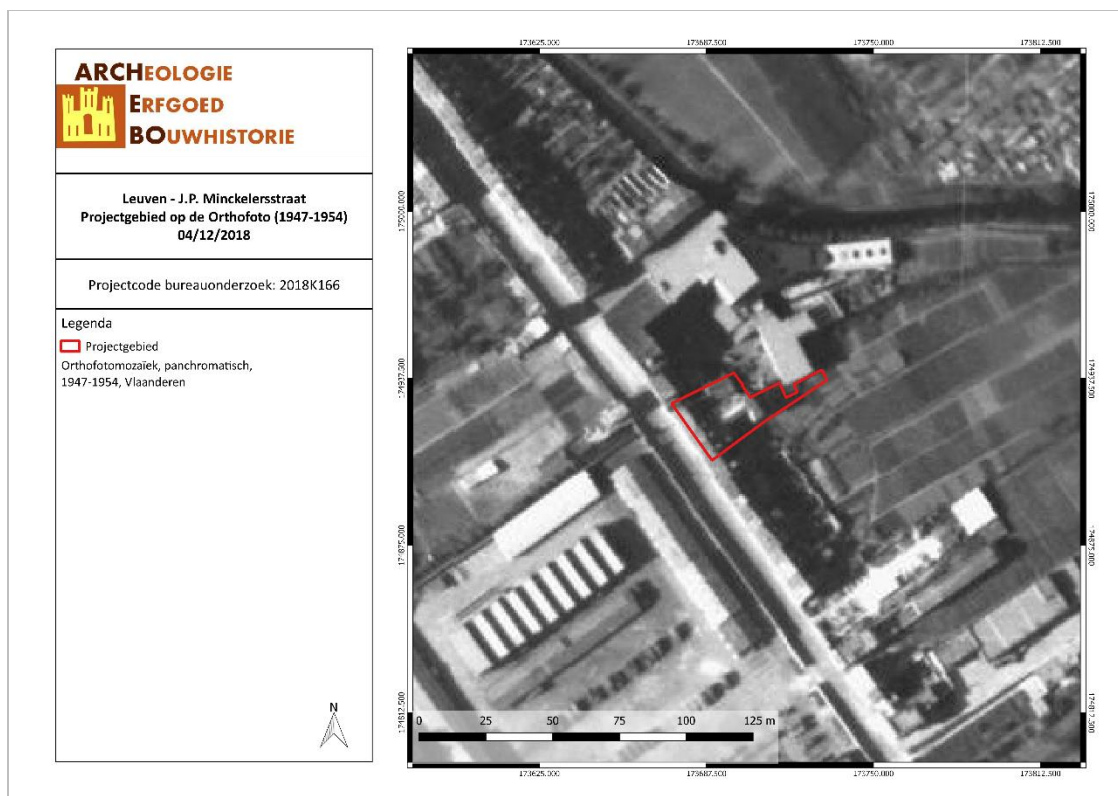
LEMI/18/12/04/23 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2018)

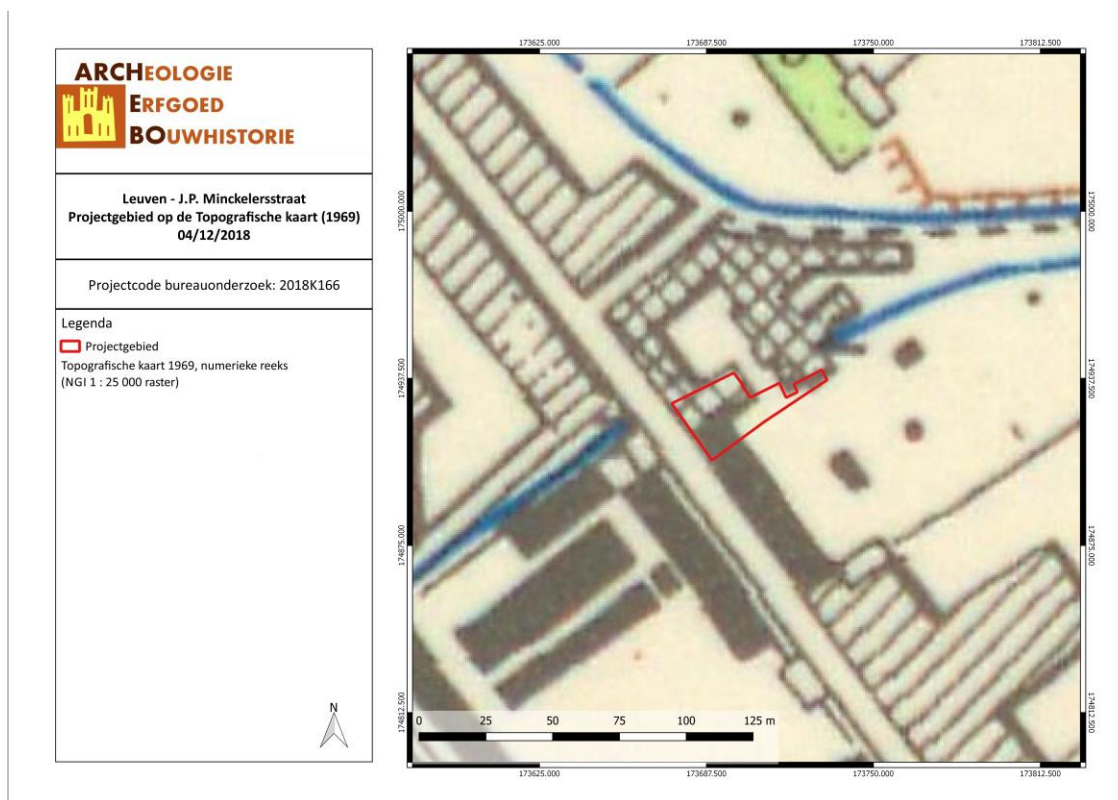
LEMI/18/12/04/24 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018)

LEMI/18/12/04/25 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1947-1954 (Geopunt, 2018)

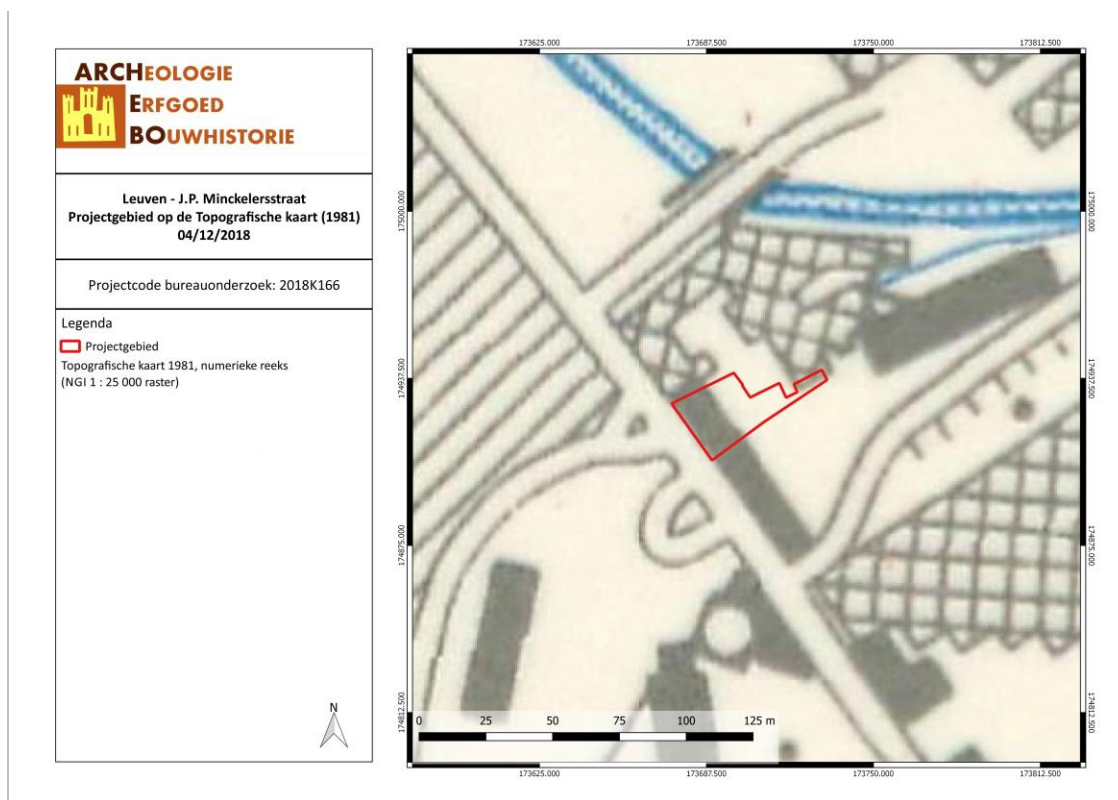

LEMI/18/12/04/26 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018)

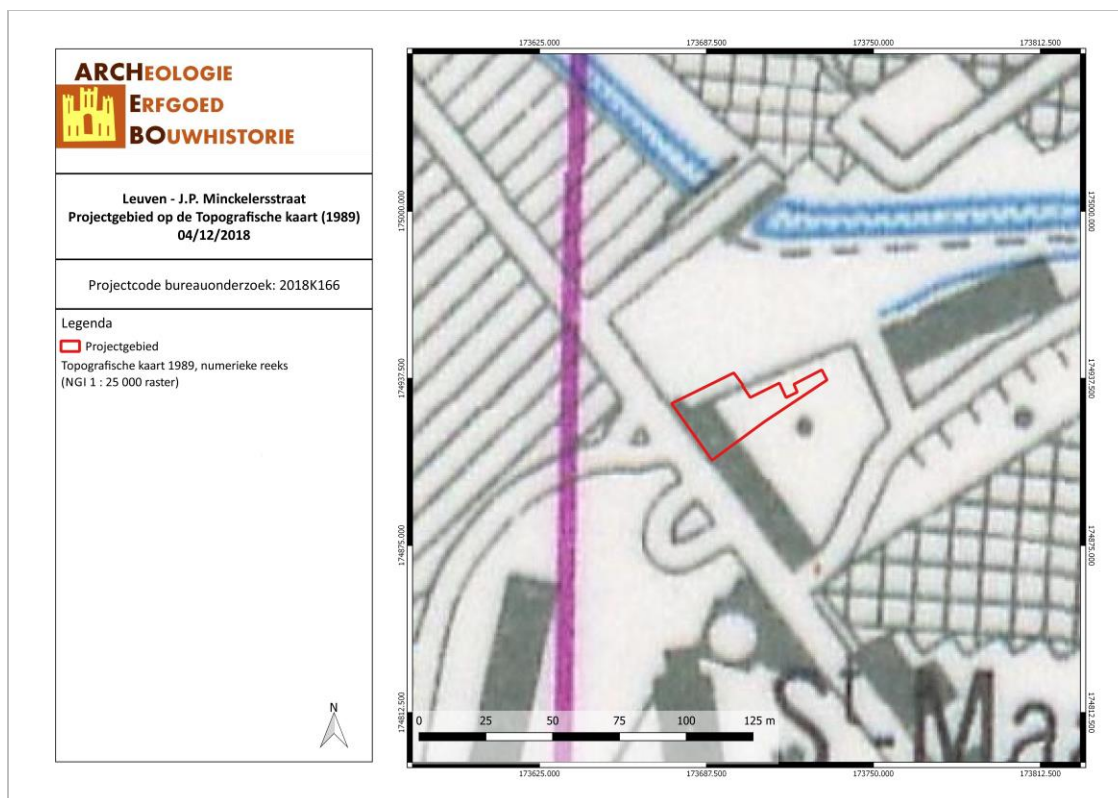
LEMI/18/12/04/27 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2018)

LEMI/18/12/04/28 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2018)

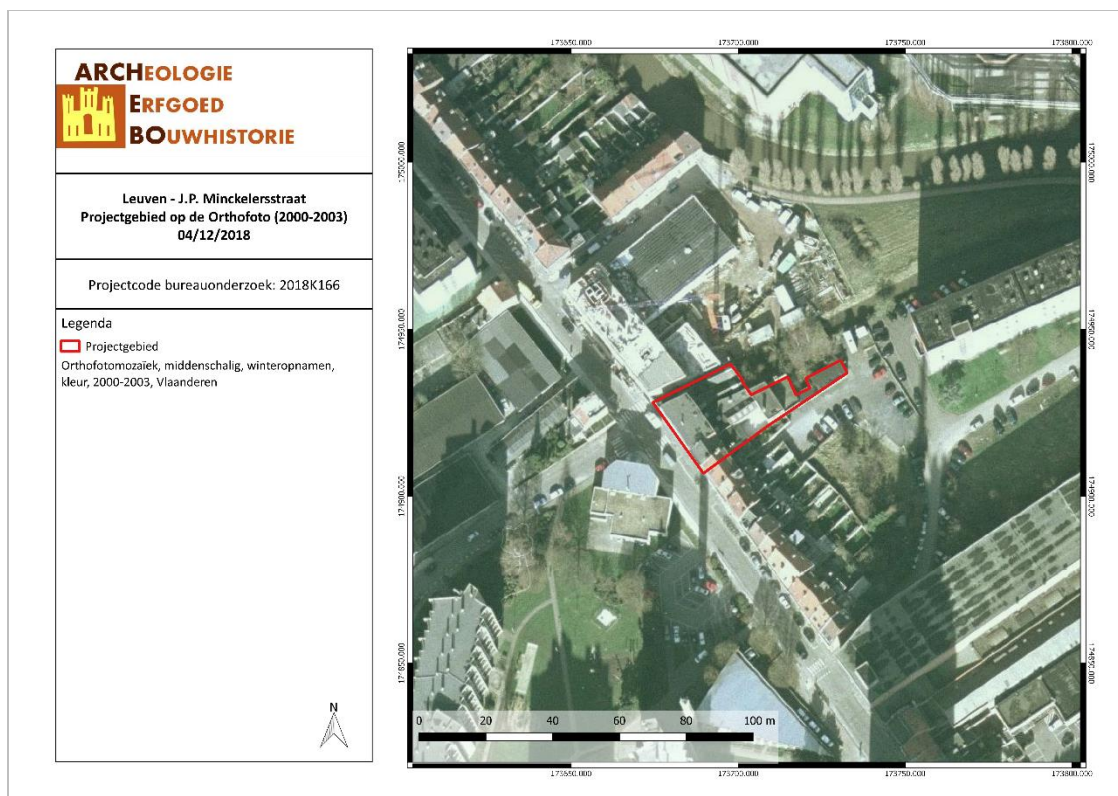

LEMI/18/12/04/29 - Digitale aanmaak

Figuur 36: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2018)

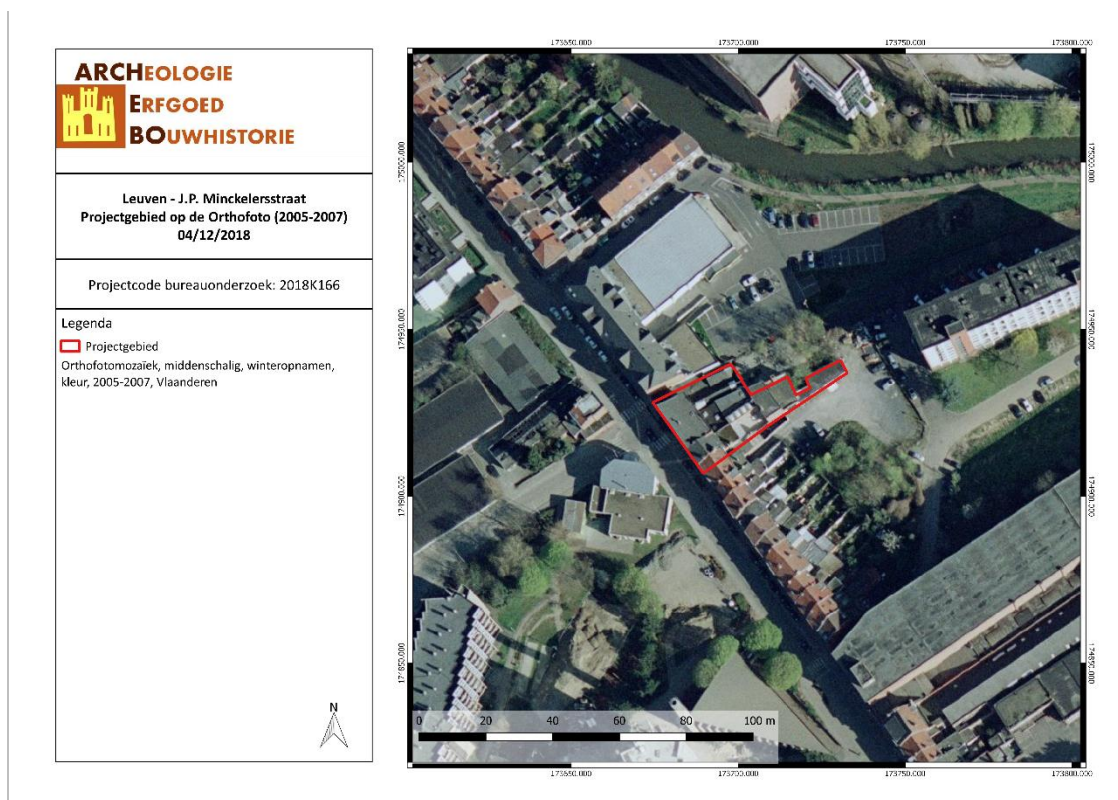

LEMI/18/12/04/30 - Digitale aanmaak

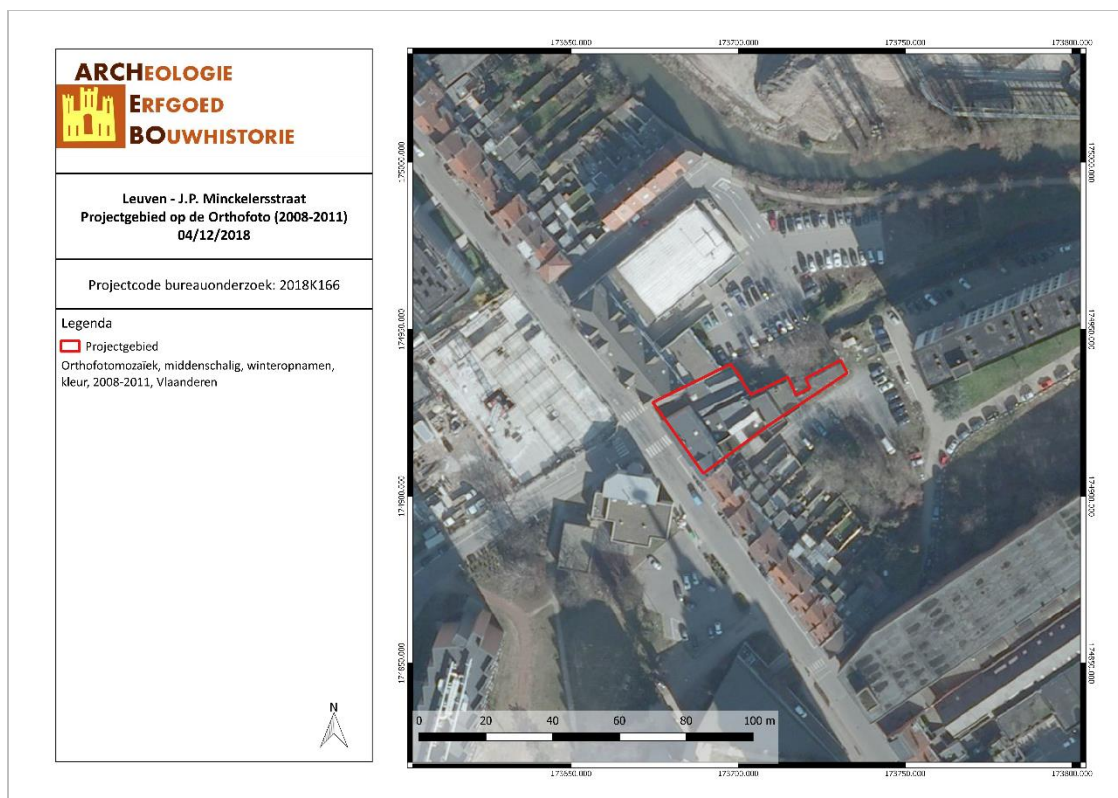
Figuur 37: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2018)

LEMI/18/12/04/31 - Digitale aanmaak

Figuur 38: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018)

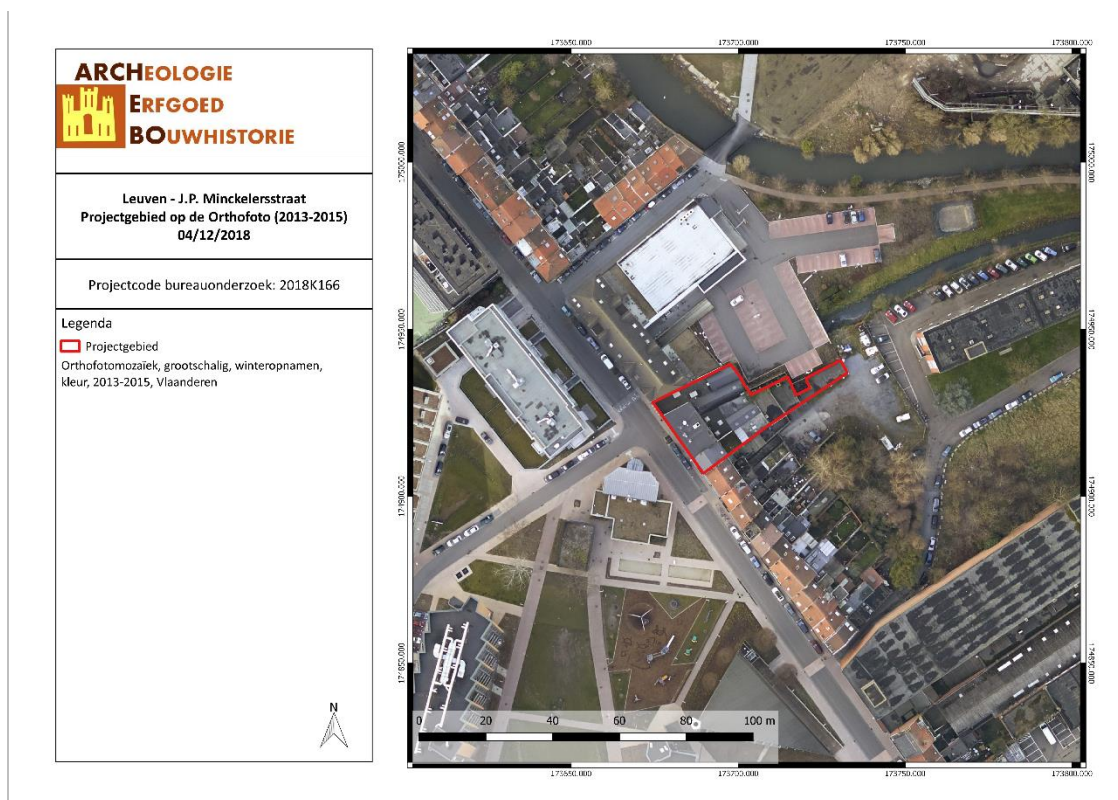

LEMI/18/12/04/32 - Digitale aanmaak

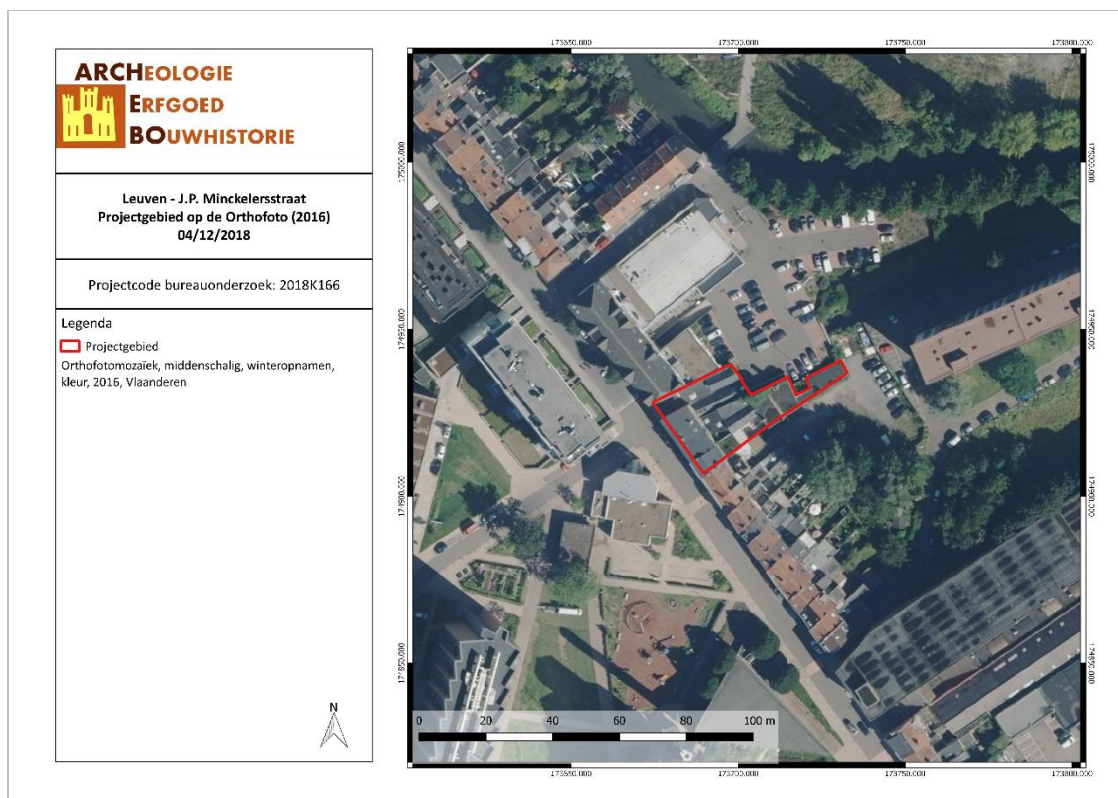
Figuur 39: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2005-2007 (Geopunt, 2018)

LEMI/18/12/04/33 - Digitale aanmaak

Figuur 40: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2008-2011 (Geopunt, 2018)

LEMI/18/12/04/34 - Digitale aanmaak

Figuur 41: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2013-2015 (Geopunt, 2018)

LEMI/18/12/04/35 - Digitale aanmaak

Figuur 42: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2016 (Geopunt, 2018)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest vanaf de eerste helft van de 20ste eeuw. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage dichtheid aan bebouwing.

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft sporen van de stadswal uit de Volle Middeleeuwen (CAI 833), een Laatmiddeleeuwse kruik in blauwgrijs aardewerk (CAI 150678), sporen van één van de 11 poorten van de stadsomwalling uit de Volle Middeleeuwen (CAI 208935, 208936, 208942), sporen van één groot 18de-eeuws huizenblok dat bestond uit 4 tot 7 particulieren gebouwen, centrerend rond 2 tot 3 binnenkoeren (CAI 212750), sporen van de Laatmiddeleeuwse (tweede) stadsomwalling van de stad Leuven (CAI 207249), sporen van een Laatmiddeleeuwse stadspoort en van een Laatmiddeleeuwse waterpoort, die beide deel uitmaakten van de tweede stadsomwalling (CAI 207254 en 207255), 16de-eeuwse aardewerk scherven (CAI 150220), Middeleeuwse kuilen, muren en greppels (CAI 219490), een Laatmiddeleeuwse mozaïekvloer (CAI 150677), sporen van een Laatmiddeleeuws klooster (CAI 150555), twee houten palen uit de Late Middeleeuwen (CAI 150675), de Sint-Geertruikerkerk, sporen van een Laatmiddeleeuwse abdij, Laatmiddeleeuwse graven en kistgraven uit de Volle Middeleeuwen (CAI 161519), sporen van een niet-nader gedateerde waterput (CAI 150558), het Laatmiddeleeuws begijnhof (CAI 165401), meerdere bakstenen funderingen, een waterput en een pad in kasseien (niet nader gedateerd; CAI 210754), niet nader gedateerde bakstenen kademuren (CAI 207173), bakstenenmuurrestanten uit de Nieuwste Tijd (CAI 210770), sporen van een hertogelijke banmolen uit de Volle Middeleeuwen (CAI 162433), een Laatmiddeleeuwse kuil en greppel (CAI 211281) en een 18de-eeuwse imposante muur (CAI 160514).

Gezien de topografische ligging in een natte beekvallei is er geen specifieke verwachting naar Steentijd, gezien deze natte ligging niet interessant was voor steentijdkampementen. De aanwezig van Steentijd kan echter nooit volledig uitgesloten worden.

Gezien de ligging van het projectgebied binnen de eerste en tweede stadsomwalling van Leuven, is er wel een verwachting naar archeologische waarden vanaf de Volle – Late Middeleeuwen.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van LGV bvba een archeologienota opgemaakt voor het terrein aan de J.P. Minckelersstraat 126-128-130 in Leuven, een stad en gemeente gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Op het projectgebied zal door de opdrachtgever de huidige bebouwing gesloopt worden. Vervolgens zal een nieuw gebouw opgetrokken worden. Ten noorden van het gebouw wordt een wandelpad voorzien en zal de waterloop Vunt weer opengelegd worden. Ten noordoosten van de nieuwbouw zullen een terras, een tuin en een fietsenstalling komen. De totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 786,36 m².

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er bebouwing aanwezig was binnen het projectgebied vanaf de eerste helft van de 20ste eeuw tot nu. De huidige bebouwing werd vermoedelijk gebouwd tussen 1939 en 2000.

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft sporen van de stadswal uit de Volle Middeleeuwen (CAI 833), een Laatmiddeleeuwse kruik in blauwgrijs aardewerk (CAI 150678), sporen van één van de 11 poorten van de stadsomwalling uit de Volle Middeleeuwen (CAI 208935, 208936, 208942), sporen van één groot 18de-eeuws huizenblok dat bestond uit 4 tot 7 particulieren gebouwen, centrerend rond 2 tot 3 binnenkoeren (CAI 212750), sporen van de Laatmiddeleeuwse (tweede) stadsomwalling van de stad Leuven (CAI 207249), sporen van een Laatmiddeleeuwse stadspoort en van een Laatmiddeleeuwse waterpoort, die beide deel uitmaakten van de tweede stadsomwalling (CAI 207254 en 207255), 16de-eeuwse aardewerk scherven (CAI 150220), Middeleeuwse kuilen, muren en greppels (CAI 219490), een Laatmiddeleeuwse mozaïekvloer (CAI 150677), sporen van een Laatmiddeleeuws klooster (CAI 150555), twee houten palen uit de Late Middeleeuwen (CAI 150675), de Sint-Geertruikerkerk, sporen van een Laatmiddeleeuwse abdij, Laatmiddeleeuwse graven en kistgraven uit de Volle Middeleeuwen (CAI 161519), sporen van een niet-nader gedateerde waterput (CAI 150558), het Laatmiddeleeuws begijnhof (CAI 165401), meerdere bakstenen funderingen, een waterput en een pad in kasseien (niet nader gedateerd; CAI 210754), niet nader gedateerde bakstenen kademuren (CAI 207173), bakstenenmuurrestanten uit de Nieuwste Tijd (CAI 210770), sporen van een hertogelijke banmolen uit de Volle Middeleeuwen (CAI 162433), een Laatmiddeleeuwse kuil en greppel (CAI 211281) en een 18de-eeuwse imposante muur (CAI 160514).

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen stonden vanaf de eerste helft van de 20ste eeuw tot nu. Dit werd achterhaald a.d.h.v. topografische kaarten uit de 20ste eeuw en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Gezien de ligging van het projectgebied binnen de historische stadsmuren van Leuven, is er wel een verwachting naar archeologische waarden vanaf de Volle – Late Middeleeuwen.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Ter hoogte van de bestaande bebouwing is er verstoring van de bodem en het bodemarchief te verwachten. Dit beslaat zo goed als het gehele terrein.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Op het projectgebied zal door de opdrachtgever 'LGV bvba' de huidige bebouwing gesloopt worden. Vervolgens zal een nieuw gebouw opgetrokken worden. In het gebouw komen 30 studio's, verdeeld over het gelijkvloers en de twee verdiepingen. Op niveau -1 worden de inkomhal, twee collectieve ruimtes, sanitair, een trappenhal, een tellerruimte en een stooklokaal voorzien. Ten noorden van het gebouw wordt een wandelpad voorzien en zal de waterloop Vunt weer opengelegd worden. Ten noordoosten van de nieuwbouw zullen een terras, een tuin en een fietsenstalling komen. De totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 786,36 m².

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft sporen van de stadswal uit de Volle Middeleeuwen (CAI 833), een Laatmiddeleeuwse kruik in blauwgrijs aardewerk (CAI 150678), sporen van één van de 11 poorten van de stadsomwalling uit de Volle Middeleeuwen (CAI 208935, 208936, 208942), sporen van één groot 18de-eeuws huizenblok dat bestond uit 4 tot 7 particulieren gebouwen, centrerend rond 2 tot 3 binnenkoeren (CAI 212750), sporen van de Laatmiddeleeuwse (tweede) stadsomwalling van de stad Leuven (CAI 207249), sporen van een Laatmiddeleeuwse stadspoort en van een Laatmiddeleeuwse waterpoort, die beide deel uitmaakten van de tweede stadsomwalling (CAI 207254 en 207255), 16de-eeuwse aardewerk scherven (CAI 150220), Middeleeuwse kuilen, muren en greppels (CAI 219490), een Laatmiddeleeuwse mozaïekvloer (CAI 150677), sporen van een Laatmiddeleeuws klooster (CAI 150555), twee houten palen uit de Late Middeleeuwen (CAI 150675), de Sint-Geertruikerkerk, sporen van een Laatmiddeleeuwse abdij, Laatmiddeleeuwse graven en kistgraven uit de Volle Middeleeuwen (CAI 161519), sporen van een niet-nader gedateerde waterput (CAI 150558), het Laatmiddeleeuws begijnhof (CAI 165401), meerdere bakstenen funderingen, een waterput en een pad in kasseien (niet nader gedateerd; CAI 210754), niet nader gedateerde bakstenen kademuren (CAI 207173), bakstenenmuurrestanten uit de Nieuwste Tijd (CAI 210770), sporen van een hertogelijke banmolen uit de Volle Middeleeuwen (CAI 162433), een Laatmiddeleeuwse kuil en greppel (CAI 211281) en een 18de-eeuwse imposante muur (CAI 160514).

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen stonden vanaf de eerste helft van de 20ste eeuw tot nu. Dit werd achterhaald a.d.h.v. topografische kaarten uit de 20ste eeuw en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw.

Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als OB (onder bebouwing). Het terrein ligt in de Dijlevallei. De Vunt stroomt door het noorden van het terrein, de Dijle stroomt ca. 50m ten noorden van het projectgebied. Het terrein ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 18 en 20 meter boven de zeespiegel.

Gezien de topografische ligging in een natte beekvallei is er geen specifieke verwachting naar Steentijd, gezien deze natte ligging niet interessant was voor steentijdkampementen. De aanwezig van Steentijd kan echter nooit volledig uitgesloten worden.

Gezien de ligging van het projectgebied binnen de historische stadsmuren van Leuven, is er wel een verwachting naar archeologische waarden vanaf de Volle – Late Middeleeuwen.

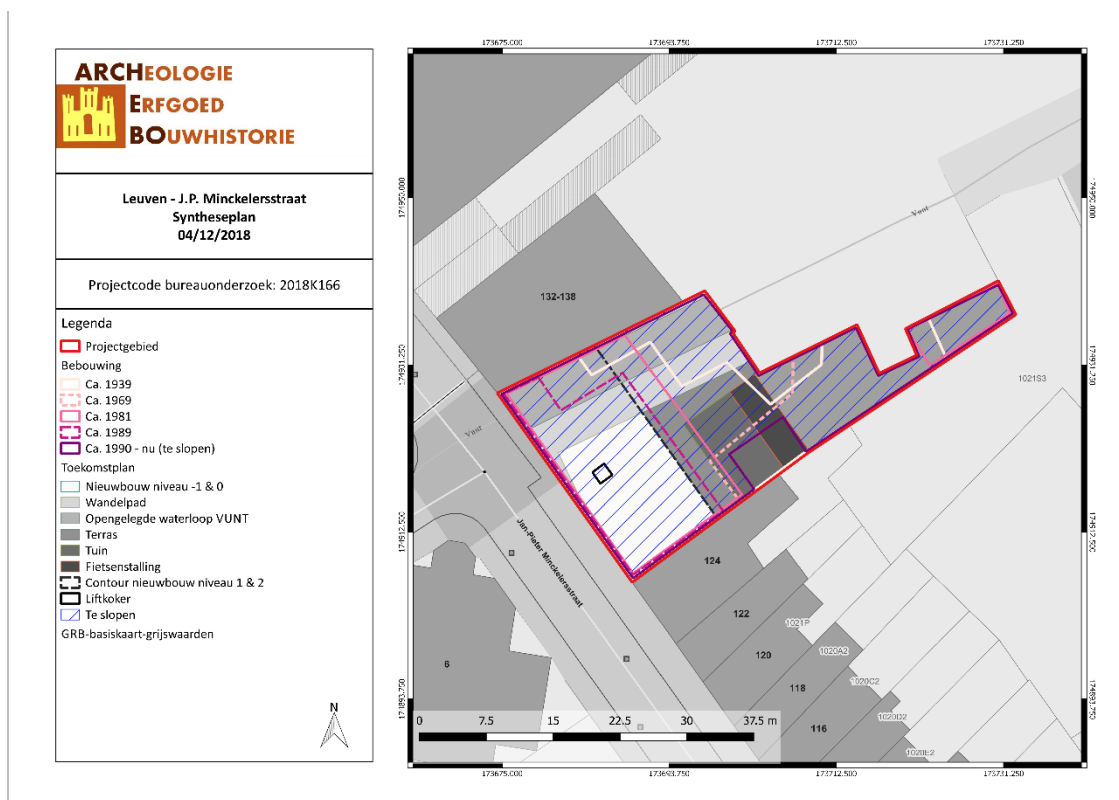
4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Op het projectgebied zal 'LGV bvba' de huidige bebouwing gesloopt worden. Vervolgens zal een nieuw gebouw opgetrokken worden. In het gebouw komen 30 studio's, een inkomhal, twee collectieve ruimtes, sanitair, een trappenhuis, een tellerruimte en een stooklokaal. Ten noorden van het gebouw wordt een wandelpad voorzien en zal de waterloop Vunt weer opengelegd worden. Ten noordoosten van de nieuwbouw zullen een terras, een tuin en een fietsenstalling komen.

In het projectgebied zijn geen archeologische waarden gekend. Wel zijn Middeleeuwse kuilen, muren en greppels, sporen van een hertogelijke banmolen, kistgraven en sporen van de stadswal en van de poorten van de stadsomwalling uit de Volle Middeleeuwen gevonden. Uit de Late Middeleeuwen zijn een kruik in blauwgrijs aardewerk, sporen van de tweede stadsomwalling, sporen van een stadspoort en een waterpoort, een mozaïekvloer, sporen van een klooster, twee houten palen, het begijnhof, een kuil en greppel, de Sint-Geertruikerk, sporen van een abdij en graven gevonden. Daarnaast zijn 16de-eeuwse aardewerk scherven, bakstenenmuurrestanten uit de Nieuwste Tijd, een 18de-eeuwse imposante muur en sporen van één groot 18de-eeuws huizenblok gevonden. Tenslotte zijn ook enkele niet nader gedateerde sporen en vondsten geregistreerd. Het betreft sporen van een waterput, meerdere bakstenen funderingen, een waterput, een pad in kasseien en bakstenen kademuren.

Gedurende zeker de 20ste eeuw is de bodem verstoord geweest door het plaatsen en verwijderen van bebouwing. Het is moeilijk om in te schatten hoe groot de veroorzaakte verstoring is.

Omwille van de ligging is er geen specifieke verwachting naar steentijdsites. Sporensites kunnen wel verwacht worden.

LEMI/18/12/04/36 - Digitale aanmaak

Figuur 43: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018)

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Acke, Bert, Bart Bartholomieux, en Lisa Van Ransbeeck. "Archeologienota Leuven Bondgenotenlaan (prov. Vlaams-Brabant)". Verslag van Resultaten. Ingelmunster: Monument Vandekerckhove nv, december 2016.

Acke, Bert, Maarten Bracke, en Kris Van Quaethem. "Archeologienota Leuven Bondgenotenlaan 58 - Bogaardenstraat 5". Verslag van Resultaten. Zelzate: Acke & Bracke bvba, juli 2017.

Acke, Bert, Maarten Bracke, en Kris Van Quaethem. "Nota Leuven Bondgenotenlaan 58". Verslag van Resultaten. Zelzate: Acke & Bracke bvba, november 2017.

Claesen, Jan, Ben Van Genechten, Annika Devroe, en Giel Verbeelen. "Archeologienota Leuven - Diestsestraat". Verslag van Resultaten. Kortenaak: ARCHEBO bvba, juli 2016.

Demoen, David. "Nota Leuven, Vaartkom". Verslag van Resultaten. Bassevelde: BAAC Vlaanderen bvba, september 2017.

Dupont, Laurane, Vanessa Vander Ginst, Maarten Smeets, en Wouter Yperman. "Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan het Brouwerijplein te Leuven". Verslag van Resultaten. Kessel-Lo: Studiebureau Archeologie bvba, 2016.

Herremans, Davy, Sander Van De Velde, en Pieter Laloo. "Leuven Vaartkom - Bureauonderzoek 2017G248 Verslag van Resultaten". Verslag van Resultaten. Bredene: GATE bvba, 2017.

Janssens, David, Hadewijch Pieters, en Cedric Van Huffel. "Archeologienota Bondgenotenlaan 111 te Leuven (Vlaams-Brabant)". Verslag van Resultaten. Gent: ADEDE bvba, 2017.

Laga, Pieter, Stephen Louwye, en Stéphane Geets. *Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)*. Geologica Belgica 4, 2001.

Van De Velde, Sander, en Pieter Laloo. "Leuven Vaartkom - Bureauonderzoek 2017G248". Programma van Maatregelen. Bredene: GATE bvba, 2017.

Van der Dooren, Lien. "Archeologienota Leuven, Vaartkom Deel 2: Verslag van Resultaten". Verslag van Resultaten. Bassevelde: BAAC Vlaanderen bvba, november 2016.

Vander Ginst, Vanessa. "Archeologienota met beperkte samenstelling: Het archeologisch bureauonderzoek aan de Minckelersstraat te Leuven". Verslag van Resultaten. Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2017.

Vander Ginst, Vanessa, en Laurane Dupont. "Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Bondgenotenlaan 137, Leuven". Verslag van Resultaten. Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2017.

Vander Ginst, Vanessa, en Laurane Dupont. "Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Sluisstraat te Leuven". Verslag van Resultaten. Kessel-Lo: Studiebureau Archeologie bvba, 2017.

Vander Ginst, Vanessa, Maarten Smeets, en Marjolein van der Waa. "Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan De Hoorn te Leuven". Verslag van Resultaten. Kessel-Lo: Studiebureau Archeologie bvba, 2016.

Vander Ginst, Vanessa, Maarten Smeets, en Wouter Yperman. "Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek in het Miniemeninstituut te Leuven". Verslag van Resultaten. Kessel-Lo: Studiebureau Archeologie bvba, 2016.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 17 januari 2017. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Leuven". Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120526>.

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

"Geschiedenis van Leuven". *Wikipedia*. Geraadpleegd 5 december 2018. https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Geschiedenis_van_Leuven&oldid=52709716.

"Leuven". *Wikipedia*. Geraadpleegd 5 december 2018. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Leuven&oldid=52713681>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018) ..	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)	8
Figuur 5: Plan van de geplande werken, niveau -1 (URA en ECTV, 2018)	10
Figuur 6: Plan van de geplande werken, doorsnede (URA en ECTV, 2018)	10
Figuur 7: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)	11
Figuur 8: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018)	12
Figuur 9: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018)	13
Figuur 10: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in W-O richting (Geopunt, 2018)	13
Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in N-Z richting (Geopunt, 2018)	13
Figuur 12: Scherpenheuvel-Zichem aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018)	14
Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2018)	15
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2018)	16
Figuur 15: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016)	16
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2018)	17
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018)	17
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018)	18
Figuur 19: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018)	18
Figuur 20: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018)	22
Figuur 21: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2018)	25
Figuur 22: Detail uit de kaart van Jacobus van Deventer met aanduiding van het projectgebied (KBR, 2018)	29
Figuur 23: Detail uit de kaart van Andries Pauli – Beleg van Leuven door Hollandse en Franse legers, 1635 met aanduiding van het projectgebied (rijksmuseum.nl, 2018)	29
Figuur 24: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018)	30
Figuur 25: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018)	30
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de kaart van het Primitief Kadasterplan (Het Rijksarchief in België, 2018)	31
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018)	32
Figuur 28: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2018) ..	32
Figuur 29: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2018) ..	33
Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018) ..	34
Figuur 31: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1947-1954 (Geopunt, 2018)	34
Figuur 32: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018) ..	35
Figuur 33: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2018)	35
Figuur 34: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2018) ..	36
Figuur 35: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2018) ..	36
Figuur 36: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2018)	37
Figuur 37: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018)	37
Figuur 38: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2005-2007 (Geopunt, 2018)	38
Figuur 39: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2008-2011 (Geopunt, 2018)	38
Figuur 40: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2013-2015 (Geopunt, 2018)	39
Figuur 41: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2016 (Geopunt, 2018)	39
Figuur 42: Synthesepan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018)	44

7 PLANNENLIJST

LEMI/18/12/04/1 - Digitale aanmaak.....	6
LEMI/18/12/04/2 - Digitale aanmaak.....	6
LEMI/18/12/04/3 - Digitale aanmaak.....	8
LEMI/18/12/04/4 - Digitale aanmaak.....	11
LEMI/18/12/04/5 - Digitale aanmaak.....	12
LEMI/18/12/04/6 - Digitale aanmaak.....	13
LEMI/18/12/04/7 - Digitale aanmaak.....	14
LEMI/18/12/04/8 - Digitale aanmaak.....	15
LEMI/18/12/04/9 - Digitale aanmaak.....	16
LEMI/18/12/04/10 - Digitale aanmaak.....	17
LEMI/18/12/04/11 - Digitale aanmaak.....	17
LEMI/18/12/04/12 - Digitale aanmaak.....	18
LEMI/18/12/04/13 - Digitale aanmaak.....	18
LEMI/18/12/04/14 - Digitale aanmaak.....	22
LEMI/18/12/04/15 - Digitale aanmaak.....	25
LEMI/18/12/04/16 - Digitale aanmaak.....	29
LEMI/18/12/04/17 - Digitale aanmaak.....	29
LEMI/18/12/04/18 - Digitale aanmaak.....	30
LEMI/18/12/04/19 - Digitale aanmaak.....	30
LEMI/18/12/04/20 - Digitale aanmaak.....	31
LEMI/18/12/04/21 - Digitale aanmaak.....	32
LEMI/18/12/04/22 - Digitale aanmaak.....	32
LEMI/18/12/04/23 - Digitale aanmaak.....	33
LEMI/18/12/04/24 - Digitale aanmaak.....	34
LEMI/18/12/04/25 - Digitale aanmaak.....	34
LEMI/18/12/04/26 - Digitale aanmaak.....	35
LEMI/18/12/04/27 - Digitale aanmaak.....	35
LEMI/18/12/04/28 - Digitale aanmaak.....	36
LEMI/18/12/04/29 - Digitale aanmaak.....	36
LEMI/18/12/04/30 - Digitale aanmaak.....	37
LEMI/18/12/04/31 - Digitale aanmaak.....	37
LEMI/18/12/04/32 - Digitale aanmaak.....	38
LEMI/18/12/04/33 - Digitale aanmaak.....	38
LEMI/18/12/04/34 - Digitale aanmaak.....	39
LEMI/18/12/04/35 - Digitale aanmaak.....	39
LEMI/18/12/04/36 - Digitale aanmaak.....	44

ARCHEOLOGIENOTA - BIJLAGEN LEUVEN – J.P. MINCKELERSSTRAAT

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT, K. BOUCKAERT,
E. KEERSMAEKERS & A. DOUCET

DECEMBER 2018

architect **URA**

XXLS
MAKESSE
VIRBEGE

architect **ectv**

architecten en ontwerpers in België
Aankomst 27 tot 29 0000 Brussel
Rijwielstraat 21 0000 Gent
www.ectv.be

bouwer **LGV projectontwikkeling**

Tildonksesteenweg 82, 3020 herent

Project Vaartkom-Zuid

J.P. Minckelersstraat
J.B. van Monsstraat
Strijdersstraat
Tweewatersstraat
3000 Leuven

OMSCHRIJVING

Palais de Buc's
niveau -1

BLADFORMAAT

A3

SCHAAL

1/100

DATUM

24/10/2018

MVZ

